

KONFLIKTY ZBROJNE NA BLISKIM WSCHODZIE I ICH WPŁYW NA ZMIANY NA POLU WALKI

INFLUENCE OF MIDDLE EAST ARMED CONFLICTS INTO BATTLEFIELD CHANGES

Dariusz S. KOZERAWSKI, *ORCID:0000-0001-6875-3859*

Wojskowy Instytut Techniczny Uzbrojenia, ul. Pr. St. Wyszyńskiego 7, 05-220 Zielonka
Military Institute of Armament Technology, 7 Wyszyńskiego St., 05-220 Zielonka, Poland

Piotr LOTARSKI *ORCID: 0000-0003-1232-2747*

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, ul. Michała Oczapowskiego 2,
University of Warmia and Mazury, 2 Michała Oczapowskiego St. 10-719 Olsztyn, Poland
Author's e-mail: piotr.lotarski@uwm.edu.pl

DOI 10.5604/01.3001.0015.8557

Streszczenie: Wojny prowadzone na Bliskim Wschodzie po II wojnie światowej znacząco wpłynęły na rozwój strategii wojskowej, taktyki walki oraz technologii wojskowej. Celem opracowania jest przedstawienie uwarunkowań lokalnych wojen i konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie oraz ich wpływu na rozwój sztuki oraz technologii wojennej. Wojny z Izraelem, przegrane ostatecznie przez państwa arabskie w XX wieku wpłynęły na rozwój strategii wojskowej, taktyki użycia broni pancernej i lotnictwa. Znacząco przyczyniły się do rozwoju wywiadu, przeciwlotniczych środków walki oraz broni przeciwpancernej. W kolejnych wojnach stroną arabską cechował brak koordynacji działań wojsk, co umożliwiło armii izraelskiej rozbijanie kolejno wojsk poszczególnych państw. Konflikty zbrojne Izraela z Hamasem i Hezbollahem, poniesione w nich straty, wpłynęły na rozwój rewolucyjnych środków walki, jak systemy aktywnej samoobrony wozów bojowych (Trophy), czy systemy przeciwpancerne/ przeciwlotnicze (Iron Dome). Masowo używano w nich bezzałogowych statków latających (BSL), dronów, broni precyzyjnej. Na wynik działań zbrojnych poważny wpływ miały działania rozpoznania i wywiadu wojskowego. Organizacje palestyńskie i libańskie niwelowały przewagę armii izraelskiej stosując systemy fortyfikacji, tunele i ukrytych stanowisk ogniowych.

Abstract: Wars conducted in the Middle East after the WWII significantly affected the course of military strategy, and combat tactics, and military technology. Presented paper describes circumstances of local wars and military conflicts in the Middle East and their influence on development of warfare art and technology. The wars with Israel which were lost by the Arabic countries in 20th century affected development of military strategy and tactics of using the armoured weapons and air forces. They contributed significantly to development of the intelligence, and antiaircraft combat assets, and antitank weapons. In consecutive wars the Arabic countries were not able to coordinate military operations, what gave possibility for the Israel army to successively defeat armies of particular countries. Military conflicts between Israel and Hamas and Hezbollah, and suffered losses, caused the development of new revolutionary combat assets such as combat vehicles active self-defence systems (Trophy), or anti-missile/antiaircraft systems (Iron Dome). Unmanned aerial vehicles (UAV), drones, and precise weapons were widely used. Reconnaissance and military intelligence affected significantly the results of military operations. Palestinian and Lebanese organisations counterweighed the advantages of Israelian army by

Armia izraelska wprowadziła do walki w terenie zurbanizowanym wozy bojowe. Okazały się one skuteczne, zaprzeczając opiniom o nieprzydatności broni pancernej w walkach miejskich, czy też w ogóle o schyłku roli czołgów w XXI wieku. Wojna w Syrii wskazała na skuteczne stosowanie kombinowanej taktyki walki zbrojnej, stosowanie konwencjonalnych działań zbrojnych, metod walki partyzanckiej i akcji o charakterze terrorystycznym. Istotnym elementem w działaniach zbrojnych okazało się wysokie morale, cechujące bojowników Hezbollah i ISIS. Poświęcenie własnego życia w walce z wrogiem robiło na przeciwnikach wielkie wrażenie, dezorganizowało obronę i pozwalało osiągać błyskawiczne sukcesy w walce. We wszystkich operacjach ważną rolę odegrało lotnictwo w zwalczaniu sił państw arabskich, Hamasu, Hezbollahu czy PI.

Słowa kluczowe: wojny arabsko-izraelskie, Hezbollah, Liban, Strefa Gazy, wojna w Syrii, konflikty asymetryczne

1. Wprowadzenie

Wojny lokalne i konflikty zbrojne o niskiej skali stanowią jedno z podstawowych zdarzeń destabilizujących proces utrzymania pokoju w wymiarze lokalnym, regionalnym, a czasem również globalnym. W związku z tym dużego znaczenia nabierają badania nad problematyką prowadzenia działań w tej formule. Zagadnienie to stanowi przedmiot badań i analiz niemal od początku funkcjonowania międzynarodowych struktur na rzecz wojny i pokoju.

Wojny prowadzone na Bliskim Wschodzie po II wojnie światowej znacząco wpłynęły na rozwój strategii wojskowej, taktyki walki oraz technologii wojskowej. Przyczyniły się do rozwoju broni pancernej, lotnictwa, rewolucyjnej broni przeciwlotniczej, systemów aktywnej obrony wozów bojowych, a także walki partyzanckiej i przeciwpartyzanckiej.

Celem opracowania jest przedstawienie uwarunkowań wybranych lokalnych wojen

systems of fortifications, tunnels, and hidden fire positions. Israeli army implemented combat vehicles in urban area fights. They proved to be efficient what denied opinions about uselessness of armoured weapons at urban fights, or even the tanks in the 21st century. The war in Syria indicated the efficient use of combined combat tactics, conventional military operations, and guerrilla and terrorist methods and actions. The high morale represented by Hezbollah and ISIS fighters proved to be an essential component of military operations. Risking own life at fighting the enemies made great impression on them, and disorganised the defence, and provided dazzling successes in the battlefield. Aviation played important role in all operations fighting the forces of Arabic countries, Hamas, Hezbollah, or Islamic State (IS).

Keywords: Arabic-Israelian wars, Hezbollah, Lebanon, Gaza Region, Syrian war, asymmetric conflicts

1. Introduction

Local wars and conflicts of low intensity belong to one of basic events destabilising the process of maintaining the peace in local, regional, and sometimes in global aspects. Regarding the above the investigations of questions connected with such activities become of great importance. The question is a subject of investigations and studies nearly from the beginning of presence of international structures dealing with war and peace.

The wars conducted in the Middle East after the WWII had a significant impact into the development of military strategy, tactics of combat and military technology. They contributed to development of armoured weapon systems, aviation, revolutionary anti-aircraft weapons, and systems of active defence for combat vehicles, and also to guerrilla and antiguerrilla warfare.

The paper is aimed to illustrate circumstances of some local wars and military

i konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie, ich wpływu na rozwój sztuki oraz technologii wojennej. Zagadnienie przedstawione zostało w ujęciu problemowo-chronologicznym.

2. Wojny arabsko-izraelskie 1948-1973

Ogłoszenie 14 maja 1948 r. utworzenia państwa Izrael na terytorium Palestyny doprowadziło do wybuchu następnego dnia pierwszej wojny arabsko-izraelskiej, tzw. Wojny o niepodległość. Pod względem liczebności, oddziały arabskie były porównywalne z potencjałem bojowym Sił Obronnych Izraela (SOI; hebr. *Cawa ha-Hagana le-Jisra'el, Cahal, Cahal*; ang. *Israel Defence Forces, IDF*), liczących ok 40 tys. żołnierzy, głównie słabo uzbrojonych i wyszkolonych. Wojska arabskie, składające się z oddziałów z Arabii Saudyjskiej, Egiptu, Iraku, Jemenu, Transjordanii, Libanu i Syrii, wspierane przez oddziały ochotników arabskich, posiadały znaczącą przewagę w kategoriach broni ciężkiej, artylerii i lotnictwa. Czułym punktem był brak jednolitego dowództwa tych wojsk, co przekładało się na problemy koordynacji działań poszczególnych kontyngentów. Oprócz jordańskich oddziałów Legionu Arabskiego, przeciwnicy armii izraelskiej byli niedostatecznie wyszkoleni¹.

Do zwycięstwa Izraela zdecydowanie przyczynił się nie tylko brak współdziałania wojsk państw arabskich, a także rozbieżne cele, jakie chciały osiągnąć kierownictwa poszczególnych państw. Znaczącej, politycznej jak i wojskowej pomocy udzieliły Izraelowi państwa bloku socjalistycznego. Wojska izra-

el conflicts in the Middle East and their influence into development of the art and technology of warfare. The question is presented in historic-problematic aspects.

2. Arabic-Israelian Wars in 1948-1973

Announcement of creation of Israel's state on 14 May, 1948 triggered the first Arabic-Israel war on the next day, the War of Independence. Regarding the manpower the Arabic troops were comparable with the combat potential of the Israel Defence Forces (IDF) amounting ca. 40 thousand soldiers, which were badly equipped and trained. Arabic forces comprising troops from Saudi Arabia, Egypt, Iraq, Yemen, Transjordan, Lebanon and Syria, which were supported by Arabic volunteers had major advantage in heavy weapons, artillery, and aviation. The lack of a united command of these troops was anyway a sensitive point, what was transmitted to problems with coordination of operations for particular contingents. Excluding the troops of Jordan Arabic Legion, the forces fighting against Israel were insufficiently trained¹⁹.

The Israelian victory was decided not only by the lack of cooperation between the forces of Arabic countries, but the existence of different objectives in the leaderships of particular countries, as well. The states of socialist block provided major political and military assistance to Israel. The Israelian forces were commanded in a better way, and the commanders

¹ W walkach brali także udział oficerowie brytyjscy dowodzący częścią sił jordańskich, D. Bensimon, E. Errera, *Żydzi i Arabowie. Historia współczesnego Izraela*, Warszawa 2000, s. 160; K. Kubiak, *Pierwsza wojna bliskowschodnia 1947-1949. Studium polityczno-wojskowe*, Wrocław 2006, s. 96-97; A. Chojnowski, J. Tomaszewski, *Izrael*, Warszawa 2001, s. 88.

¹⁹ British officers who commanded a part of Jordan forces also took part in the fights, D. Bensimon, E. Errera, *Jews and Arabs. History of Contemporary Israel*, Warsaw 2000, p. 160; K. Kubiak, *First Middle East War 1947-1949. Political-military Study*, Wrocław 2006, p. 96-97; A. Chojnowski, J. Tomaszewski, *Israel*, Warsaw, 2001, p. 88.

elskie były lepiej dowodzone, a ich dowództwo skutecznie realizowało zaplanowane operacje. Armia żydowska górowała nad arabską także lepszym wyszkoleniem żołnierzy i dowództw oraz wysokim morale. Wielu oficerów i żołnierzy posiadało doświadczenie bojowe, zdobyte podczas II wojny światowej. Bardzo istotne okazały się izraelskie możliwości organizacyjno-mobilizacyjne, co pozwoliło w końcowej fazie wojny rozwinąć wojska do stanu ok. 100 tys. żołnierzy, przez co Izrael stał się regionalną potęgą militarną. Powstanie i umocnienie się młodego państwa żydowskiego było przyczyną kolejnych konfliktów zbrojnych².

Po nacjonalizacji Kanału Sueskiego w lipcu 1956 r. przez władze młodej republiki egipskiej, Wielka Brytania, Francja i Izrael, uznając Egipt za wspólnego wroga, zawiązały sojusz militarny przeciwko niemu³. Rząd Izraela planował osłabienie siły militarnej Egiptu i odblokowanie Cieśniny Tirańskiej⁴. Problemem były także ataki fedainów arabskich na żydowskie osiedla, w związku z czym zaplanowano poprawienie przebiegu granicy południowej tak, aby była łatwiejsza do kontroli. Decyzję o ataku podjęto, gdy potwierdziły się informacje o egipsko-czechosłowackiej umowie z 1955 r. dotyczącej dostaw uzbrojenia, a następnie o zawarciu egipsko-syryjsko-jordańskiego oraz egipsko-saudyjsko-jemeńskiego sojuszu wojskowego⁵.

II wojna arabsko-izraelska (używa się także nazwy Kryzys Sueski) rozpoczęła się

efficiently executed planned operations. The Jewish army also excelled over the Arabic forces in better training of soldiers and commanding staff, and in the high morale, as well. Many officers and soldiers had a combat experience from the WWII. Moreover, the Israelian capacities of organisation-mobilisation aspects proved to be essential in building up the manpower at the end of the war to ca. 100 thousand servicemen and creating a regional military power. Creation and strengthening of the new Israelian state was the cause of consecutive military conflicts²⁰.

After nationalization of the Suez Canal in July of 1956 by the authorities of the new Republic of Egypt, the Great Britain, France and Israel named Egypt as a common enemy and arranged a military alliance against it²¹. The Israelian government planned to weaken the military power of Egypt by deblocking the Tirana Strait²². The attacks of Arabic fighting men on Jewish settlements created many problems and it was decided to improve the course of the South borderline for better surveillance. Decision to attack was made when the information was confirmed about Egypt-Czechoslovakia agreement on armament supplies from 1955, and was followed by conclusion of military alliance between Egypt, Syria and Jordan, and between Egypt, Saudi

² K.E. Schulze, *Konflikt arabsko-izraelski*, Warszawa 2010, s. 33.

³ J.L. Gelvin, *Konflikt izraelsko-palestyński*, Kraków 2009, s. 203.

⁴ Cieśnina ta znajduje się u wejścia do Zatoki Akaba, w której położony jest izraelski port Ejlal oraz jordański Akaba, D. Bensimon, E. Errera, op. cit., s. 164.

⁵ Szerzej zob.: T.M. Shaughnessy Skaggs, *The Czech-Egyptian arms deal of 1955: a turning point in Middle Eastern Cold War history*, Louisville 2012.

²⁰ K.E. Schulze, *Arabic-Israelian Conflict*, Warsaw 2010, p. 33.

²¹ J.L. Gelvin, *Arabic-Israelian Conflict*, Krakow 2009, p. 203.

²² The strait is near the entrance to the Akaba Gulf where the Israelian port Ejlal and Jordanian port Akaba are placed, D. Bensimon, E. Errera, op. cit., p. 164.

29 października 1956 r. od uderzenia wojsk izraelskich na słabe wojska egipskie, rozmieszczone w rejonie miasta Gaza oraz na Półwyspie Synaj. Przeprowadzono desanty spadochronowe na ważne strategicznie przełęcze położone blisko Kanału Sueskiego. Zgodnie z tajnym porozumieniem Francja i Wielka Brytania postawiły stronom konfliktu ultimatum w sprawie zaprzestania działań wojennych, na które zgodził się tylko Izrael. Chcąc zmusić Egipt do zakończenia walki, wojska Wielkiej Brytanii i Francji czwartego dnia konfliktu zbombardowały egipskie obiekty lotnicze i morskie, a następnie dokonały desantu morskiego w rejonie Port Said⁶. Walki przerwano 7 listopada na żądanie USA i ZSRR. Rada Bezpieczeństwa ONZ (RB ONZ) jeszcze przed rozpoczęciem działań zbrojnych podjęła rezolucje nr S/RES/114 i S/RES/118 nawołując w nich do pokojowego rozwiązania konfliktu, przywrócenia wolnego przepływu statków przez Kanał Sueski oraz przestrzegania prawa Egiptu do suwerenności⁷.

Oddziały brytyjsko-francuskie wyszły z Egiptu do 22 grudnia, a wojska izraelskie wycofywały się aż do marca następnego roku pod nadzorem Doraźnych Sił Pokojowych Organizacji Narodów Zjednoczonych⁸ (ang. United Nations Emergency Force - UNEF), powołanych rezolucją nr A/RES/9987 z listopada 1956 r.⁹

Skutki tej wojny były bardzo korzystne dla Izraela, odblokowano Cieśninę Tirańską, zmniejszyła się także liczba ataków fedainów. Armia izraelska pokazała militarną przewagę nad Egiptem uzbrojonym w nowoczesną broń zakupioną w państwach socjalistycznych.

Arabia and Yemen²³.

II-nd Arabic-Israelian war (named also as Suez crisis) started on 29 October, 1956 from the attack of Israeli forces on the weak Egyptian troops stationing near Gaza town on the Sinai Peninsula. The parachute troops landed at crucial strategic passes near the Suez Canal. France and Great Britain, according with a secret agreement, presented an ultimatum to conflicting parties to interrupt military operations, which was accepted only by Israel. Forces of France and Great Britain launched some bombardments from the air and sea targeting the Egyptian objects and ended by a sea landing near Port Said²⁴. The fights were stopped on the request of the US and Soviet Union on 07 November. The United Nations Security Council (UNSC) just before the military operations started had accepted resolutions nr S/RES/114 and S/RES/118 calling for peaceful solution of the conflict, restoring a free traffic of ships by the Suez Canal, and respecting the right of Egypt for independence²⁵.

The British and French forces left the Egypt until 22 December, and the Israeli troops were withdrawing until the March of next year under the supervision of the United Nations Emergency Force²⁶ (UNEF), called by resolution nr A/RES/9987 from November, 1956²⁷.

Results of the war were very favourable for Israel, blockade of Tiran Strait was lifted, and number of attacks of Palestinian militia was decreased. Military

⁶ Biuletyn informacyjny Nr 5[17], *Działania wojenne w Egipcie 29.10-6.11.1956 r.*, Sztab Generalny-Zarząd II, Warszawa 1958, s. 41.

⁷ Rezolucja S/RES/119 z dn. 31.10.1956, Department of Public Information, United Nations, <http://www.un.org/documents/sc/res/1956/scres56.htm>, [dostęp: 4.10.2011].

⁸ P. Lotarski, *Polski Kontyngent Wojskowy [POLBATT] w Syrii w siłach pokojowych ONZ w latach 1993-2009*, Warszawa 2014, s. 34-35.

⁹ Była to pierwsza operacja utrzymania pokoju prowadzona pod auspicjami ONZ.

Przeegrany militarnie prezydent Naser utrzymał kontrolę nad Kanałem Sueskim, dokończono także nacjonalizację firm oraz posiadłości brytyjskich i francuskich w Egipcie¹⁰.

Konflikt ten uznano za formę wojny prewencyjnej, mającej na celu ochronę interesów gospodarczych oraz zniszczenie potencjału militarnego przeciwnika, zanim ten będzie w stanie go użyć w pełnej skali.

Wstępem do wybuchu następnego konfliktu zbrojnego tzw. Wojny Sześciodniowej było wejście wojsk egipskich w głąb Półwyspu Synaj 14 maja 1967 r. Prezydent Naser zażądał, aby siły pokojowe UNEF zostały niezwłocznie wycofane. Po ich wyjściu z Synaju jednostki egipskie ponownie zablokowały Cieśninę Tirańską. Izrael uznał te działania za równoznaczne z wypowiedzeniem wojny. ZSRR prawdopodobnie także przyczynił się do zaostrzenia konfliktu, przekazując doradcę prezydenta Egiptu Anwarowi Sadatowi informację o prowadzeniu mobilizacji armii izraelskiej oraz przygotowaniach do inwazji na zaprzyjaźnioną Syrię¹¹.

Siły izraelskie (SOI) rozpoczęły konflikt zbrojny 5 czerwca 1967 r. uderzeniami lotnictwa, niszcząc większość samolotów egipskich, syryjskich i jordańskich na lotniskach. Wykorzystując obezwładnienie lotnictwa przeciwników izraelskie wojska lądowe wkroczyły na Synaj i Zachodni Brzeg Jordanu. Kontrofensywa wojsk arabskich przeprowadzona tego

advantage of Israeli army was demonstrated over Egypt that was armed with modern weapons bought in socialistic countries. President Nasser who was militarily defeated had maintained the control of Suez Canal, and the nationalisation of British and French properties in Egypt was finalised²⁸.

The conflict was described as a form of a preventive war aimed to protect the economic interests and to destroy the enemy's military potential before it could use it in a full degree.

Incursion of Egyptian troops into the Sinai Peninsula on 14 May, 1967 initiated the next military conflict named as the Six-day War. President Nasser demanded the peacekeeping forces of UNEF to be immediately withdrawn. When they left Sinai, the Egyptian forces again blocked Tiran Strait. Israel interpreted these operations as equivalent to declaration of war. The USSR likely also contributed to the escalation of the conflict by handing over to Anwar Sadat, adviser of Egypt President, the information about ongoing Israeli army mobilisation and preparation of an invasion into its ally, Syria²⁹.

Israeli forces (IDF) started the conflict on 05 June, 1967 by the air strikes which destroyed most of Egyptian, Syrian and Jordanian planes on the airfields. Ex-

²³ To see more: T.M. Shaughnessy Skaggs, *The Czech-Egyptian arms deal of 1955: a turning point in Middle Eastern Cold War history*, Louisville 2012.

²⁴ Informative Bulletin Nr 5[17], *Military operations in Egypt 29.10-6.11.1956*, General Staff – Board II, Warsaw 1958, p. 41.

²⁵ Resolution S/RES/119 from 31.10.1956, Department of Public Information, United Nations, <http://www.un.org/documents/sc/res/1956/scres56.htm>, [access: 4.10.2011].

²⁶ P. Lotarski, *Polish Military Contingent [POLBATT] in Syria in the UN Peacekeeping Forces in 1993-2009*, Warsaw 2014, p. 34-35.

²⁷ It was the first peacekeeping operation under the auspices of the UN.

¹⁰ K.E. Schulze, op. cit., s. 52.

¹¹ J.L. Gelvin, op. cit., s. 204.

²⁸ K.E. Schulze, op. cit., p. 52.

²⁹ J.L. Gelvin, op. cit., p. 204.

samego dnia bez wsparcia lotnictwa skazana była z góry na niepowodzenie. Po rozbiciu armii arabskich Izrael zajął Wzgórza Golan, Półwysep Synaj, Strefę Gazy, a także odblokował Cieśninę Tirańską. Zdobyto także Wschodnią Jerozolimę oraz przejęto kontrolę nad obszarem Zachodniego Brzegu Jordanu¹².

W wyniku tej wojny Izrael trzykrotnie powiększył swoje terytorium, co znacząco poprawiło bezpieczeństwo jego granic, a o zajęte terytoria oparto plany obronności Izraela na kolejne lata. SOI stały się regionalną potęgą militarną a Izrael poważnym graczem politycznym. Należy podkreślić, że o izraelskim sukcesie zadecydowało zniszczenie potencjału powietrznego Egiptu w ciągu pierwszych godzin wojny¹³.

Za główną przyczynę rozpoczęcia kolejnej – IV wojny arabsko-izraelskiej w 1973 r. (określanej również mianem wojny Jom Kippur) można przyjąć dążenie Egiptu (popieranego przez inne państwa arabskie i Związek Radziecki) do odzyskania utraconych terenów w wyniku klęski poniesionej w wojnie 1967 r. W przebiegu wojny Jom Kippur można wyodrębnić trzy zasadnicze etapy, a mianowicie: ofensywę wojsk arabskich (przeprowadzoną w dniach 6-9 października 1973 r.); przeciwuderzenie izraelskie na froncie golańskim (9-14 października 1973 r.); ofensywę wojsk izraelskich na froncie synajskim (15-24 października 1973 r.)¹⁴.

Szczególną rolę w wojnie arabsko-izraelskiej z 1973 r. odegrał czynnik zaskoczenia, który w decydującym stopniu wpłynął na uzyskanie powodzenia przez państwa arabskie w pierwszych dniach konfliktu. Przygotowanie wojsk arabskich oraz ich mobilizacyjne

exploiting the incapacitation of enemy aviation the Israelian army entered Sinai and Western banks of Jordan. A counteroffensive of Arabic forces which was launched on the same day without any assistance of aviation was doomed to failure. After defeating the Arabic armies Israel captured Golan Heights, Sinai Peninsula, Gaza Region, and deblocked Tiran Strait. Moreover, the Eastern part of Jerusalem was conquered and the Western Banks of Jordan were taken under control³⁰.

As the result of the war the territory of Israel was increased by three times what significantly improved the safety of its borders and the seized territories were employed for planning defence activities in next years. The IDF became the local military power and Israel a serious political player. It has to be noted that destruction of Egypt's aerial potential in the first hours of the war decided about the Israelian success³¹.

The pursuit of Egypt, supported by other Arabic countries and the Soviet Union, for regaining the territories lost as the result of defeat suffered in the war of 1967 was the main reason of the consecutive 4th Arabic-Israel war in 1973 which was also named as the Jom Kippur war. The course of Jom Kippur war had three following major stages: offensive of Arabic forces (conducted on 6-9 October, 1973); Israelian counteroffensive on the Golan front (9-14 October, 1973); offensive of Israelian forces on the Sinai front (15-24 October, 1973)³².

The element of surprise played a special role in the Arabic-Israelian war of 1973

¹² K.E. Schulze, op. cit., s. 59.

¹³ D. Bensimon, E. Errera, op. cit., s. 169-170.

¹⁴ Szerzej zob.: M. Gilbert, *The Routledge Atlas of the Arab-Israeli Conflict*, London 1996, s. 88-90.

³⁰ K.E. Schulze, op. cit., p. 59.

³¹ D. Bensimon, E. Errera, op. cit., p. 169-170.

³² To see more: M. Gilbert, *The Routledge Atlas of the Arab-Israeli Conflict*, London 1996, p. 88-90.

i operacyjne rozwinięcie, dzięki skutecznemu maskowaniu strategicznemu tych działań nie wzbudziło podejrzeń przeciwnika. Dodatkowym elementem zaskoczenia było zastosowanie przez siły arabskie nowych środków walki (np. wyrzutni rakiet przeciwlotniczych nowej generacji), które zmniejszyły przewagę Izraela w powietrzu i umożliwiły skuteczne działania wojsk lądowych.

Cechą charakterystyczną konfliktu było masowe wykorzystanie przez walczące strony wojsk pancernych i zmechanizowanych oraz nowoczesnych środków zwalczania broni pancernej. Działania izraelskich wojsk pancernych w pełni potwierdziły, iż warunkiem skutecznego wykorzystania tego rodzaju wojsk jest zachowanie dużej ich manewrowości (około 80% strat egipskich w sprzęcie pancernym spowodował ogień czołgów izraelskich). Jednostki pancerne i zmechanizowane wykonywały głębokie uderzenia na skrzydła i tyły przeciwnika, dzięki czemu uznawano je za skuteczny środek walki decydujący o możliwościach bojowych współczesnych wojsk lądowych¹⁵.

IV wojna arabsko-izraelska potwierdziła dużą skuteczność nowoczesnych środków przeciwpancernych, takich jak wyrzutnie przeciwpancernych pocisków kierowanych oraz ręcznych granatników przeciwpancernych (przy ich pomocy zniszczono 70% izraelskich wozów bojowych). Wyposażenie piechoty walczących stron w ten rodzaj uzbrojenia dał jej możliwość prowadzenia skutecznej walki z pododdziałami czołgów i transporterów na znacznych odległościach. Z tego względu uznano, iż w warunkach silnego nasycenia obrony przeciwnika środkami przeciwpancernymi, piechota powinna działać bezpośrednio w ugrupowaniu oddziałów pancernych lub je poprzedzać, zapewniając im ochronę przed ogniem granatników i wyrzutni rakiet przeciw-

and had a decisive influence on successes of Arabic countries in the first days of conflict. Preparation of Arabic forces and their mobilisation activities did not raise any suspicions of the enemy due to their efficient strategic camouflage. Additional element of surprise was caused by implementation of new combat assets by the Arabic forces (for instance, new generation of launchers for antiaircraft missiles) which diminished domination of Israel in the air and enabled effective operations of land forces.

The conflict was characterised by a mass use by the fighting parties of armoured and mechanised units, and antitank assets. Israeli armoured troops fully confirmed that their high manoeuvrability was needed to achieve efficient results of operations (the fire of Israeli tanks caused ca. 80% of losses in Egyptian armoured forces). Armoured and mechanised units made deep strikes into the sides and the backs of the enemy and for that they deserved an opinion of efficient combat asset deciding about operational performance of present land forces³³.

IV Arabic-Israelian war had confirmed high efficiency of modern antitank assets such as launchers of antitank guided missiles and portable antitank grenades which destroyed 70% of Israeli combat vehicles. Equipping the infantry of fighting parties with this type of weapons enabled its efficient fight against the subunits of tanks and armoured vehicles at significant distances. Regarding that, it was acknowledged that because of a high presence of antitank weapons in enemy defence, the infantry had to operate directly inside armoured battlegroups or in front of them to

¹⁵ Z. Jagiełło, J. Kajetanowicz, *Wojska lądowe w wojnach lokalnych XX wieku*, Warszawa 2005, s. 206-208.

³³ Z. Jagiełło, J. Kajetanowicz, *Land Forces in Local Wars of 20th Century*, Warsaw 2005, p. 206-208.

pancernych.

Podobnie jak miało to miejsce we wcześniejszych konfliktach zbrojnych, podczas wojny Jom Kippur uwydatniło się znaczenie właściwego współdziałania jednostek ogólnowojskowych z innymi rodzajami wojsk i sił zbrojnych, w tym zwłaszcza z artylerią, wojskami inżynieryjnymi i lotnictwem. Na szczególne podkreślenie zasługuje rola jaka przypadła arabskim jednostkom obrony przeciwlotniczej. Ich skuteczność zapewniła bezpieczne forsowanie Kanału Sueskiego oraz działania w pierwszym etapie wojny na półwyspie Synaj (wykorzystano radzieckie przeciwlotnicze zestawy rakietowe „Kub” i samobieżne działa przeciwlotnicze ZSU-23-4 „Szyłka”). W działaniach armii izraelskiej swą dużą przydatność potwierdziła artyleria samobieżna, która gwarantowała bezpośrednie wsparcie ogniowe nieomal w każdej sytuacji bojowej.

Uwzględniając przedstawione powyżej przykłady można stwierdzić, iż doświadczenia z przebiegu IV wojny arabsko-izraelskiej z 1973 r. wywarły znaczący wpływ na modernizację i reorganizację wielu armii świata. Szczególnie duży nacisk położono na wyposażenie wojsk lądowych w nowoczesne środki obrony przeciwlotniczej i przeciwpancernej. Wiązało się to ze zmianami w organizacji dywizji pancernych i zmechanizowanych, w których wprowadzano pododdziały przeznaczone do realizacji zadań w zakresie obrony przed uderzeniami lotnictwa i broni pancernej. Przyspieszeniu uległ proces wyposażania wojsk biorących udział w omawianym konflikcie oraz innych armii w broń rakietową¹⁶.

3. Wojna Izraela z Hezbollahem

Wojna lipcowa (12 lipca - 14 sierpnia 2006 r.) dowiodła militarnej dojrzałości taktycznej

provide protection against the fire of grenade launchers or antitank missiles.

Similarly as it happened in former military conflicts the Jom Kippur war showed the meaning of proper cooperation between units of general designation and other types of troops and armed forces, especially including artillery, engineering troops and aviation. The meaning of Arabic units of antiaircraft defence has to be especially stressed. Their efficiency provided a safe crossing of the Suez Canal and continuation of operations on the Sinai Peninsula in the first phase of the war (Soviet antiaircraft missiles systems „Kub” and self-propelled antiaircraft guns ZSU-23-4 „Szhilka”). Operations of Israelian army confirmed high usefulness of self-propelled artillery which provided direct fire support almost at each combat situation.

Considering the examples mentioned above it may be stated that the experience from the course of the IV Arabic-Israelian war of 1973 had a significant impact on the upgrading and restructuration of many armies in the world. In particular, the great stress was put for equipment of the land forces with modern assets of antitank and antiaircraft defence. It was connected with the changes of organisation for armoured and mechanised divisions which accepted the subunits for fighting the strikes of aviation and armoured weapon systems. The process of equipping the forces participating in described conflict, and other armies, with missile systems was boosted³⁴.

3. War of Israel with Hezbollah

July war (12 July - 14 August, 2006) proved tactical military maturity of Hez-

¹⁶Zwiększenie nasycenia wojsk różnych państw bronią rakietową pozwoliło na stopniowe wycofanie z uzbrojenia mniej skutecznych dział przeciwlotniczych i przeciwpancernych.

Hezbollahu (Partia Boga)¹⁷. Analizując operacje wojskowe w Strefie Gazy i Libanie planiści Hezbollahu uzyskali przekonanie, że w przyszłej wojnie Izrael będzie ponownie polegał głównie na systemach broni precyzyjnej lotnictwa oraz artylerii i ze względu na przewidywane straty osobowe ograniczy użycie sił lądowych¹⁸. Przeanalizowano przebieg dotychczasowych konfliktów z udziałem Izraela oraz operacje pacyfikacyjne IDF w Autonomii Palestyńskiej i pld. Libanie (do 2000 r.), poznając szczegółowo preferowaną przez Izraelczyków taktykę. Podczas starć z siłami IDF bojownicy Hezbollahu wystrzelili łącznie ok. 500 przeciwpancernych pocisków kierowanych (ppk), trafiając w blisko 50 izraelskich pojazdów pancernych, w tym 30 czołgów Merkava III i IV (fot. 1).

Jedna trzecia tych czołgów została bardzo poważnie uszkodzona i na trwałe wyeliminowana z walki. Hezbollah wykazał się dużą innowacyjnością w zastosowaniu broni przeciwpancernej, np. celowano w szczyt wieży czołgowej, gdzie znajdował się dowódca wozu prowadzący obserwację. Wzmacniając efekt użycia, część rakiet wypełniona była metalowymi kulkami, gwoździami, kawałkami metalu.

Aby uniknąć wykorzystania przez Izrael-

bollah (God's Party)³⁵. The Hezbollah planners analysing military operation in Gaza Region and Lebanon went to conclusion that in a next war Israel would rely again mainly on artillery and aviation precise weapon systems at limited use of the land forces due to expected human losses³⁶. The course of former conflicts with Israel, and IDF pacification operations in Palestinian Autonomy and Southern Lebanon (to 2000) was analysed to find out details of preferable Israeli tactics. During the engagements with the IDF forces the fighters of Hezbollah fired totally ca. 500 antitank guided missiles (AGM) hitting near 50 Israeli armoured vehicles including 30 Merkava III and IV tanks (Photo 1).

One third of these tanks was seriously damaged and eliminated permanently from fighting. Hezbollah showed a lot of innovation at using the antitank weapons, e.g. the top of tank turret with observing tank commander was purposely targeted. The use was boosted by filling some missiles with metallic balls, nails, and fragments of metal.

A close distance combat was applied to

³⁴ Increased presence of rocket weapons in the armies of different countries caused a gradual withdraw of less efficient anti-aircraft and anti-tank guns.

¹⁷ Hezbollah - libańska, arabska, szyicka organizacja, uznawana za terrorystyczną przez Izrael, Kanadę, Ligę Państw Arabskich, USA i Wielką Brytanię. Australia, Nowa Zelandia i Unia Europejska uważają za taką tylko jej część wojskową, Reuters Staff, *Arab League labels Hezbollah terrorist organization*, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-arabs-idUSKCN0WD239>, [dostęp: 11.03.2016]; N.Teller, *Britain bans Hezbollah*, <https://www.jpost.com/Jerusalem-Report/Britain-bans-Hezbollah-589893>, [dostęp: 17.05.2019]; CIA, *The World Factbook*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/references/terrorist-organizations/>, [dostęp: 28.12.2020].

¹⁸ M. Lindemann, *Laboratory of Asymmetry: The 2006 Lebanon War and the Evolution of Iranian Ground Tactics*, *Military Review*; May/June 2010.

³⁵ Hezbollah – the Lebanon, Arabic, and Shyatt organisation; named as terroristic by Israel, Canada, League of Arabic Countries, US, and Great Britain, whereas Australia, New Zealand and the European Union claim its military part to be such one, Reuters Staff, *Arab League labels Hezbollah terrorist organization*, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-arabs-idUSKCN0WD239>, [dostęp: 11.03.2016]; N.Teller, *Britain bans Hezbollah*, <https://www.jpost.com/Jerusalem-Report/Britain-bans-Hezbollah-589893>, [dostęp: 17.05.2019]; CIA, *The World Factbook*, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/references/terrorist-organizations/>, [access: 28.12.2020].

³⁶ M. Lindemann, *Laboratory of Asymmetry: The 2006 Lebanon War and the Evolution of Iranian Ground Tactics*, *Military Review*; May/June 2010.

czyków wsparcia artyleryjskiego i lotnictwa doprowadzono do walki na małym dystansie, przez co w obawie przed ostrzelaniem własnych żołnierzy IDF rezygnował z udzielenia im pomocy. W ten sposób niwelowano przewagę techniczną armii izraelskiej.

W ciągu pięciu tygodni trwania konfliktu Hezbollah wystrzelił na północny Izrael ponad 4 tys. rakiet, średnio 100-200 dziennie. Jeszcze na dzień przed zawieszeniem broni 13 sierpnia 2006 r., Hezbollah odpalił w kierunku Izraela około 250 rakiet, co pokazało, że czterotygodniowe bombardowania okazały się mało skuteczne.

avoid Israeli artillery and aviation support of own troops which were under the risk of hitting. In this way technical advantage in equipment of Israeli army was neutralised.

During five weeks of the conflict Hezbollah fired into the Nord of Israel more than 4 thousand rockets, averagely 100-200 per day. Even a day before the cease-fire on 13 August, 2006, Hezbollah launched ca. 250 rockets on Israel, what showed that four weeks of bombardment was of a low efficiency.

Fot. 1. Ciężki czołg Merkava IVM

Photo 1. Main battle tank Merkava IVM

Źródło/ Source: Wikipedia, <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Merkava-4M-tank-0030.jpg/>
dostęp:04.04.2022].

Na polu zabezpieczenia inżynieryjnego³⁷ sukces Hezbollahu w wojnie z Izraelem nie byłby możliwy bez doskonale zaplanowanej i zorganizowanej sieci umocnień i linii obronnych wybudowanych wzdłuż granicy z Izraelem w całym południowym Libanie. Skala rozbudowy inżynieryjnej, zaawansowanie konstrukcyjne, nowoczesne wyposażenie i perfekcyjne maskowanie zaskoczyły Izraelczyków, pomimo prowadzonej stałej obserwacji rozbudowy systemu obrony Hezbollahu przy granicy z Izraelem. Wywiad izraelski nie przewidział, że bojownicy szyiicy zamienią ten obszar w efektywny system obronny, złożony z kilkudziesięciu ufortyfikowanych kompleksów podziemnych, systemów bunkrów, składów amunicyjnych i zaopatrzenia oraz centrów dowodzenia i łączności. Należy dodać, że część z tych umocnień budowano dosłownie w sąsiedztwie obiektów sił UNIFIL (*United Nations Interim Force in Lebanon*), rozmieszczonych w południowym Libanie³⁸. Bunkry wykuwano w skalistym podłożu, wykorzystując ukształtowanie terenu, układ rozpadlin, co chroniło je przed rozpoznaniem z powietrza oraz bezpośrednim ogniem lotnictwa i artylerii. Każdy z podziemnych kompleksów Hezbollahu posiadał dobrze zamaskowane stanowiska ogniowe dla „katiusz” i innych rodzajów broni, chronione, zaminowane wejścia, zabezpieczane przy wykorzystaniu kamer i czujników.

Hezbollah w swoim ugrupowaniu operacyjnym, rozlokowanym między rzeką Litanią a Bejrutem, stworzył dwie jednostki rakiet dalekiego zasięgu, wyposażone w irański system 610 mm Zelzal-2. Według części źródeł wywiadowczych, Irańczycy przyczynili się

Regarding the question of engineering support⁴² the success of Hezbollah in the war with Israel could not be possible without a perfectly planned and organised network of strongholds and defence lines built along the Israel border in the Southern Lebanon. The scale of engineering constructions, and modern equipment, and perfect camouflage was a surprise for Israelis despite permanently conducted observation of the Hezbollah defence system construction at the Israel border. The Israel intelligence failed to discover that the Shyatt fighting men could change this area into an efficient defence system, composed of a few dozen of fortified underground complexes with bunkers, ammunition and material depots, and centres of command and communication. It has to be added that some of those strongholds were built merely near the objects of UNIFIL (*United Nations Interim Force in Lebanon*) on the Southern Lebanon⁴³. The bunkers were made in the rocky ground by using the formation of terrain and configuration of rifts what prevented them against air reconnaissance and direct artillery and aviation shelling. Each of underground Hezbollah complexes had well camouflaged fire positions for Katyusha launchers and other types of armament, and protected and mined enters, secured by cameras and sensors.

The operational configuration of Hezbollah was placed between the river Litania and Beirut and contained two complexes of far range rockets equipped with the Iranian 610 mm Zelzal-2 system. According to some intelligence sources the Iranians

³⁷ Zabezpieczenie inżynieryjne to zorganizowane działanie wojsk polegające na przystosowaniu terenu do prowadzenia działań taktycznych, Regulamin działań wojsk lądowych, 16.5.0, DWŁąd Wewn. 115/2008, s. 349.

³⁸ UNIFIL – Tymczasowe Siły Pokojowe ONZ rozmieszczone w Libanie w 1978 r.

⁴² Engineering support is an organised activity of troops adopting the terrain for tactical operations, Land Forces Operational Instruction, 16.5.0 p. 349, DWŁąd Wewn. 115/2008.

⁴³ UNIFIL – Temporary UN Peacekeeping Forces Deployed in Lebanon in 1978.

także do wyszkolenia specjalistów Hezbollahu w ich użyciu.

System obrony, przyjęte ugrupowanie spowodowało znakomicie działania wojsk lądowych, opóźniając lub uniemożliwiając wykonywanie rajdów, umożliwiając jednocześnie kontynuowanie własnych ataków raketowych. Ważnym jego zadaniem było powodowanie jak największych strat osobowych, które osłabiały wojska IDF oraz wpływały na opinię publiczną w Izraelu³⁹.

Bojownicy wyszkoleni byli także w koordynowaniu ognia raketowego i moździerzowego, kierowaniu ogniem pośrednim. Profesjonalnie rozmieszczali miny i improwizowane ładunki wybuchowe (IED), w celu zatrzymania izraelskich wojsk pancernych i zmechanizowanych, umożliwienia Hezbollahowi ześrodkowania ognia bezpośredniego oraz pośredniego na zatrzymanych kolumnach.

Skuteczny okazał się również system dowodzenia i kierowania C2 (Control/Command) oparty głównie na łączności przewodowej, trudnej do zakłócenia. Jednocześnie jednostki rozpoznawcze Hezbollahu były w stanie podsłuchiwać izraelską łączność radiową, czy też telefony komórkowe żołnierzy. Te same źródła wskazywały, że umocnienia obronne Hezbollahu budowane były w oparciu o irańskie oraz północnokoreańskie doświadczenia. Szczególną pomoc wyświadczyli instruktorzy Irańskiej Straży Rewolucyjnej. Do największych osiągnięć zaliczono budowę tunelu o długości 25 km²³.

Hezbollah odniósł sukcesy na polu wywiadowczym i kontrwywiadowczym (ang. *counter-signals intelligence* - C-SIGNET, ang. *human intelligence* - HUMINT). W latach 2000-2006 współpracując z ofice-

helped to train Hezbollah specialists for using it.

The defence system and prepared combat configuration had slowed in a great degree the operation of land forces, and delayed or prevented the performance of raids, and facilitated the execution of own rocket attacks. The system was aimed to cause possibly high human casualties weakening the IDF and to affect the public opinion in Israel⁴⁴.

The fighters were also trained in coordination of mortar and rocket fire and in controlling the indirect firing. They planted mines and improvised explosive devices (IED) in professional way to stop Israeli armoured and mechanised troops and prepare conditions for Hezbollah to concentrate direct and indirect fire on the stopped columns.

The system of command and control (C2 - Control/Command) based mainly on wire communication proved to be efficient as difficult for jamming. At the same time the Hezbollah reconnaissance units were able to intercept Israeli radio communication or tap the cellular phones of soldiers. The same sources had indicated that defence enforcements of Hezbollah were built on the base of Iranian or North-Korean practice. Special assistance was delivered by instructors of the Iranian Revolutionary Guard. Building of the tunnel with the length of 25 km was acknowledged as the greatest achievement²³.

Hezbollah was successful at counter-signals intelligence - C-SIGNET, and human intelligence - HUMINT. The Israeli agents working in the Southern Lebanon

³⁹ A. Polak, J. Joniak, P. Paździorek, *Współczesne konflikty zbrojne jako instrument kształtowania pokoju*, Warszawa 2011, s. 160-163.

⁴⁴ A. Polak, J. Joniak, P. Paździorek, *Contemporary Military Conflicts as Instruments for Making Peace*, Warsaw, 2011, p. 160-163.

rami wywiadu armii libańskiej, udało się unieszkodliwić izraelską agenturę w południowym Libanie. Przekazywano także fałszywe informacje do Izraela na temat położenia stanowisk ogniowych, co powodowało w wielu przypadkach, że IDF uderzał na cele pozorne, makiety stanowisk ogniowych, wyrzutni rakiet itp.⁴⁰

Kolejny sukces Hezbollah odniósł w obszarze medialno-propagandowym. Wykorzystano w pełni siłę oddziaływania środka informacyjno-propagandowego. Przekonano szyitów i resztę społeczności libańskiej oraz muzułmanów na całym świecie o słuszności podejmowanych działań, o znaczeniu wojny jako elementu walki z najeźdźcą. Szczególną rolę odegrała szyicka stacja telewizyjna al-Manar, której działalność miała duże znaczenie dla losów wojny z Izraelem. Przewidziano, że Izrael za wszelką cenę będzie chciał zniszczyć siedzibę telewizji i jej nadajniki naziemne. Przygotowano wcześniej ukryte zapasowe nadajniki, które pozwoliły stacji, pomimo ataków izraelskich na ciągłe nadawanie. Przygotowując się do wojny cybernetycznej powołano grupy informatyków, którzy opracowali strony internetowe Hezbollahu, zabezpieczając je jednocześnie przed atakami wrogich hakerów. Prowadzono także ataki na izraelskie strony internetowe i portale informacyjne, m.in. ministerstwa obrony⁴¹.

4. Operacja izraelskie w Strefie Gazy

Operacja „Płynny Ołów” (Cast Lead) rozpoczęła się 27 grudnia 2008 r. Palestyński Hamas⁴⁷, zapoczątkował działania zbrojne odpalając rakiety Kassam i Grad, podając

were neutralised in 2000-2006 through a cooperation with the Lebanon army intelligence officers. Moreover, false information was handed over to Israel about positions of firing sites, and in many cases the IDF hit the false targets, and the mock-ups of fire sites and rocket launchers, etc.⁴⁵.

Hezbollah was also successful in media-propaganda domain. The influential power of information-propaganda media was fully exploited. The Shyatt and other Lebanon communities, and Muslim communities in the world, were assured that the operations were justified and the war was important for fighting the invaders. Special role was played by the Shyatt TV station al-Manar which has significantly affected the course of the war against Israel. It was predicted that Israel would destroy the TV premises and transmitters for any price and the hidden replacing transmitters were earlier prepared which permitted for continuous broadcasting despite Israeli attacks. Preparation for the cyber warfare included creation of groups of IT specialists who prepared the internet sites of Hezbollah and prevented them at the same time against attacks of enemy hackers. Moreover, the Israeli internet sites and information portals, such as the ministry of defence, were attacked⁴⁶.

4. Israeli Operation in Gaza Zone

Operation Cast Lead was started on 27 December, 2008. The Palestinian Hamas⁵³ launched the military operation by firing rockets Kassam and Grad, and officially

⁴⁰A. Harel, A. Issacharoff, Y. Denoel, *Sekretne wojny Mossadu*, Warszawa 2013, s. 172-177.

⁴¹R. Ożarowski, *Hezbollah w stosunkach międzynarodowych na Bliskim Wschodzie*, Gdańsk 2011, s. 117-121.

⁴⁵A. Harel, A. Issacharoff, Y. Denoel, *Secret Wars of Mossad*, Warsaw 2013, p. 172-177.

⁴⁶R. Ożarowski, *Hezbollah in International Relations of the Middle East*, Gdansk 2011, p. 117-121.

⁴⁷Hamas [Islamski Ruch Oporu] – sunnicka, palestyńska organizacja terrorystyczna utworzona w 1987 r. w Strefie Gazy.

oficjalnie, że atak spowodowany był tragiczną sytuacją ekonomiczną i socjalną ludności Strefy Gazy. Działania Hamasu wspierały Palestyński Islamski Dżihad oraz Ludowy Front Wyzwolenia Palestyny⁴⁸.

Hamas w odróżnieniu od Hezbollahu w 2006 r., operował na płaskim, piaszczystym, małym, gęsto zaludnionym obszarze Strefy Gazy. Do walki z wojskami izraelskimi przygotowano około 15 tys. bojowników, jednakże nie posiadali oni dużego doświadczenia bojowego, nowoczesnego sprzętu przeciwpancernego i broni przeciwlotniczej. System obrony nie był gotowy w 2008 r., chociaż przygotowano setki tuneli, magazynów broni i amunicji, zaminowano drogi, ulice, budynki na prawdopodobnych kierunkach natarcia sił lądowych IDF. Struktury Hamasu zorganizowane były na sposób wojskowy. Bojowników szkolono do walki w mieście, przechodzili oni treningi snajperskie. Wykorzystano do szkolenia bojowników z doświadczeniem zdobytym podczas z walk w Libanie (2006), Libii i Afganistanie. Hamas uzbrojony był w rakiety ziemia-ziemia (maksymalny zasięg do 70 km), broń przeciwpancerną (ppk Fagot, Metys, Konkurs; granatniki przeciwpancerne RPG 7 i RPG 29), moździerz oraz broń strzelecką różnych typów. Pododdziały Hamasu często występowały bez umundurowania i oznak wojskowych. Bołączką Hamasu była niewielka liczba lub brak sprzętu noktowizyjnego do działania w nocy. Podobnie jak Hezbollah oddziały Hamasu nie posiadały broni przeciwlotniczej.

Kierownictwo Hamasu wykorzystało potencjał ofiar cywilnych (tzw. „doktryna poświęcenia”) w Strefie Gazy, jako potężny śro-

announced that the attack was caused by catastrophic social and economic situation of Gaza Zone communities. The operations of Hamas were supported by the Islamic Palestinian Jihad and the People's Front of Palestine Liberation⁵⁴.

Hamas, in opposite to Hezbollah of 2006, acted on a flat, sandy, and limited, and densely populated terrain of Gaza Zone. There were ca. 15 thousand fighters prepared for engagements with the Israeli troops, but they missed serious combat experience, and modern antitank and anti-aircraft weapons. The defence system was not completed in 2008 even if hundreds of tunnels, and weapon and ammunition depots were prepared, and the mines were planted in the roads, streets and buildings of expected directions of IDF attacks. The Hamas structures were organised in a military order. The fighters were trained in the urban combat and as the snipers. The fighters having the experience from Lebanon (2006), Libya and Afghanistan were used for training. Hamas was armed with ground-to-ground rockets (maximal range to 70 km), antitank weapons (guided missiles Fagot, Metys, Concourse; antitank grenade launchers RPG 7 and RPG 29), mortars and small arms of different types. The Hamas battle groups often were not uniformed or marked by military signs. One of Hamas deficiencies, similarly to the Hezbollah, was the lack of the night-vision equipment for night operations, and the anti-aircraft weapons.

The leaders of Hamas exploited a potential of civilian victims (“doctrine of sac-

⁵³ Hamas [Islamic Resistance Movement] – the Sunni Palestinian terroristic organisation created in 1987 in the Gaza Zone.

⁴⁸ K. Mroczkowski, *Płynny Ołów. Izraelska operacja wojskowa w Strefie Gazy 2008-2009*, Zabrze – Tarnowskie Góry 2014, s. 222.

⁵⁴ K. Mroczkowski, *Cast Lead. Israeli Military Operation in the Gaza Zone 2008-2009*, Zabrze – Tarnowskie Gory 2014, p. 222.

dek dla uzyskania równowagi sił pomiędzy ruchem oporu a IDF. W związku z tym celowo wykorzystywano zamieszkane budynki, biura organizacji międzynarodowych (UNRWA, ONZ), meczety (magazyny broni) do prowadzenia walki – wystrzeliwania rakiet wiedząc, że wojska izraelskie błyskawicznie (nawet w czasie kilkudziesięciu sekund) ostrzeliwują miejsca, skąd prowadzony jest ogień, co w konsekwencji powoduje straty wśród ludności cywilnej, a to pozwala oskarżać armię Izraela o zabijanie niewinnej ludności, niszczenie ośrodków religijnych itp.⁴⁹.

Izrael w przegranym politycznie i militarnie konflikcie w Libanie z szyickim Hezbollahem, wspieranym przez Iran i Syrię (wojna lipcowa 2006 r.) poniósł znaczące straty w ludziach i sprzęcie. Wystąpiły wówczas także przypadki odmowy służby w Libanie przez oficerów i żołnierzy. Mając zebrane doświadczenia z tego konfliktu zastosowano nowe metody walki i udoskonalono wcześniej stosowane. Zrezygnowano ze strategii EBO (Effects Based Operations), opracowano nowe zasady walki bazujące na starych sprawdzonych wzorcach. Pięcioletni plan *Teffen 2012* przewidywał zwiększenie zdolności manewru wojsk lądowych w oparciu o nowoczesne czołgi (Merkava Mk IV) i transportery (Achzarit, Namer – fot. 2), śmigłowce szturmowe (Apache, Cobra), BSL (UAV) oraz lotnictwo, które miało znacząco zwiększyć swoje zdolności precyzyjnego ataku. Plan przewidywał także osiągnięcie przewagi wywiadowczej. Znacznie zwiększono wysiłki szkoleniowe w zakresie prowadzenia natarcia i obrony oraz walki w terenie zurbanizowanym. Jednostki wyposażano w nowoczesne, sprawne uzbrojenie⁵⁰.

rifice”) in Gaza Zone as a powerful leverage balancing the forces of the resistance movement and the IDF. For that reason, inhabited buildings and offices of international organisations (UNRWA, ONZ), and mosques (depots of arms) were purposely used to conduct combat activities – firing of rockets, knowing that the Israeli forces immediately (even within a few dozen of seconds) would shell the sites from where the fire was delivered and cause fatalities of civilian population, what finally ended in accusations of Israeli army for killing innocent civilians and damaging religious centres, etc.⁵⁵.

Israel suffered great losses of people and equipment in the military and politically lost conflict with Lebanon (July war in 2006) against Shyatt’s Hezbollah supported by Iran and Syria. There were also cases of refusals of officers and soldiers to serve in Lebanon. Collected experience from the conflict was used to develop new combat methods and improve the existing ones. The strategy EBO (Effects Based Operations) was rejected and new combat methods were prepared basing on former checked models. The five year plan *Teffen 2012* predicted increased manoeuvrability of land forces basing on modern tanks (Merkava Mk IV) and transporters (Achzarit, Namer – Photo 2), assault helicopters (Apache, Cobra), BSL (UAV), and the aviation which had to increase significantly its capacities of precise attacks. The plan also predicted an increased domination of intelligence. Training efforts were boosted for execution of attacks and defence, and urban area combat. Troops were equipped with

⁴⁹ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, *Konflikty zbrojne na Bliskim Wschodzie w XXI w. - nowe tendencje i zagrożenia*, praca naukowo-badawcza, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2016, s. 69-81.

⁵⁰ A. Polak, J. Joniak, P. Paździorek, op.cit., s. 180-182.

Dywizja Gazy ze składu Dowództwa Południowego była oddziałem terytorialnym posiadającym etatowo dwie brygady. Dowództwo tej dywizji zdobyło już spore doświadczenie w trakcie działań w Gazie w czasie okupacji strefy oraz powstań palestyńskich. Podczas operacji „Płynny Ołów” do Dywizji przydzielono dodatkowe trzy brygady. W razie potrzeby kolejnych kilka brygad rezerwowych IDF mogło być skierowanych pod kontrolę operacyjną Dywizji Gaza. Lotnictwo wyznaczyło do każdej brygady oficera naprowadzania lotnictwa, pozwalając tym samym dowódcy brygady na kontrolę działań sił powietrznych. Brygady posiadały własne jednostki śmigłowców bojowych oraz bezzałogowych środków latających (BSL), jak również możliwości użycia lotnictwa uderzeniowego na wezwanie z pola walki. Środki powietrzne skoncentrowano na małej przestrzeni, co pozwalało na doskonałą koordynację powietrzno-ładową i zapewniło przytłaczającą siłę ognia czołowym jednostkom, nawet pododdziałom szczebla plutonu⁵¹.

Masowo używano BSL wyposażonych w systemy obserwacji, mogące przekazywać dane w czasie rzeczywistym (online) do systemów dowodzenia. Środki te miały zdolności do przebywania w powietrzu przez wiele godzin. Unikano użycia lekkich transporterów opancerzonych na podwoziu M113, stosując głównie ciężkie 44 tonowe TO Achzarit, współdziałające z czołgami Merkava. Wprowadzono do użycia nieliczne jeszcze, ciężko opancerzone transportery Namer (60 ton), zbudowane na podwoziu czołgu Merkava Mk IV, dostosowane do walki w terenie zurbanizowanym. Wyposażono je w moździerz lub 12,7 mm zdalnie sterowane karabiny maszy-

modern and efficient arms⁵⁶.

The Gaza Division from the Southern Command was a territorial unit consisting of two brigades. The Command of division had already possessed significant experience during operation in Gaza at the occupation of the zone and the Palestinian uprisings. Additional three brigades were added to Division during operation “Cast Lead”. A few other IDF reserve brigades would be joined to operational control of the Gaza Division in the case of a need. The air forces designated an officer for aircraft guidance to each brigade what allowed the control of air forces operations by the brigade commander. The brigades had own units of attacking helicopters and unmanned aerial vehicles (UAV), and a possibility of using the striking planes requested from the battlefield. The aerial assets were concentrated on a small area what provided excellent coordination in the air and on the land and secured dominating firepower for leading units, including even the level of platoon⁵⁷. The UAVs equipped with observation systems were widely used to send data in real time to command centres. They were able to fly for many hours. The use of light armoured transporters on the M113 carriage was avoided and mainly heavy 44 ton TO Achzarit, working together with Merkava tanks, were used.

There were also deployed some of the first heavy armoured transporters Namer (60 tons), built on the Merkava Mk IV tank carriage and adopted for urban terrain fights. They were equipped with mortars or remotely controlled 12.7 mm machineguns, two 7.62 mm machineguns and

⁵⁵ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, *Military Conflicts in the Middle East in the 21st Century – New Tendencies and Threats*, scientific-research proceeding, Academy of Warfare Art, Warsaw 2016, p. 69-81.

⁵¹ Ibidem, s. 189-190.

⁵⁶ A. Polak, J. Joniak, P. Paździorek, op.cit., p. 180-182.

⁵⁷ Ibidem, p. 189-190.

nowe, dwa karabiny maszynowe 7,62 mm oraz automatyczne wyrzutnie granatów dymnych. Ich cechą charakterystyczną, w porównaniu do wozów innych państw jest brak armaty (zwykle stosuje się w BWP armaty kalibru 25/30/45 lub 73 mm) oraz jakichkolwiek przeciwpancernych pocisków kierowanych⁵².

automatic launchers of smoke grenades. A common feature of them, comparing to vehicles used in other countries, is the lack of the main gun (usually the infantry combat transporter deploys guns of 25/30/45 or 73 mm calibre) and any antitank guided missiles⁵⁸.

Fot. 2. Ciężki transporter opancerzony Namer

Photo 2. Heavy armoured transporter Namer

Źródło / Courtesy of: Wikipedia, [https://pl.wikipedia.org/wiki/Namer#/media/Plik:Flickr_-_Israel_Defense_Forces_-_13th_Battalion_of_the_Golani_Brigade_Holds_Drill_at_Golan_Heights_\(8\).jpg/](https://pl.wikipedia.org/wiki/Namer#/media/Plik:Flickr_-_Israel_Defense_Forces_-_13th_Battalion_of_the_Golani_Brigade_Holds_Drill_at_Golan_Heights_(8).jpg/), [dostęp:04.04.2022]

Do torowania przejść w zamieszkanym dzielnicach używano ciężkich opancerzonych spychaczy typu Caterpillar CAT D9 „Doobi”, które burzyły lekkie domy, wykonując wyłomy w murach. Izrael oskarżano o stosowanie ładunków fosforowych i uranowych, zabijanie ludności cywilnej, nadużycie siły zbrojnej (izraelskie zasady użycia broni nakazują, po ostrzeżeniu prowadzić ogień do osób rzucających kamieniami, ponieważ mogą też użyć granatu), prowadzenia ognia do pojazdów pa-

The passages across the urban areas were made by heavy armoured bulldozers of Caterpillar CAT D9 „Doobi” type which ruined light houses and made the breaks in the walls. Israel was accused of using phosphorous and uranium charges, killing the civilians (Israeli instructions for the use of guns say that after a warning the persons throwing the stones can be targeted by fire, as they can also throw the grenades), and firing to vehicles of Palestinian health service what killed a dozen of

⁵² K. Mroczkowski, op.cit., s. 55-56.

⁵⁸ K. Mroczkowski, op.cit., s. 55-56.

lestyńskiej służby zdrowia, przez co zabito kilkanaście osób personelu medycznego⁵⁹.

Dążono do zminimalizowania nieuchronnych w walce w terenie zurbanizowanym strat własnych, szczególnie w pododdziałach piechoty, która unikała poruszania się po drogach, ulicach i placach, wchodzenia do pomieszczeń przez drzwi, przebijając się przez budynki poprzez wykonywanie wyłomów w ścianach budynków. Dodatkowo unikano w ten sposób ognia strzelców wyborowych, min, ładunków improwizowanych i innych. Doskonale współdziałanie wojsk lądowych z artylerią, lotnictwem, rozpoznaniem pozwalało na ostrzeliwanie celów po kilkunastu sekundach od rozpoczęcia ognia. Do sukcesu wojsk IDF przyczynił się także wywiad, który posiadał, w odróżnieniu od II wojny libańskiej, pełne dane wywiadowcze aktualizowane prawie w czasie rzeczywistym. Stąd tak łatwo było zlikwidować kierownictwo Hamasu, oznaczać cele, itp. Dużą rolę odegrały urządzenia do przechwytywania rozmów przez telefony komórkowe i satelitarne oraz rozwinięty wywiad osobowy⁶⁰.

Siły Obronne Izraela rozpoczęły operację „Filar Obrony” (ang. Pillar of Defense) 14 listopada 2012 r. Najważniejszymi celami działań militarnych były zniszczenie infrastruktury raketowej należącej do organizacji terrorystycznych w Gazie oraz odnowienie skuteczności strategii odstraszenia Izraela⁶¹. W pierwszych atakach zlikwidowano Ahmeda al-Jabariego, jednego z najważniejszych przywódców militarnego skrzydła Hamasu i twórcy wielu operacji terrorystycznych, odpowiedzialnemu za większość akcji militarnych Hamasu prowadzonych ze Strefy Gazy prze-

persons of the medical personnel⁶⁸.

Precautions were taken to minimise inevitable own losses at urban terrain fights, especially of the infantrymen, who avoided to move across streets, roads, squares, or entering the rooms by the doors, but penetrated through the houses by making the breaks in the walls. Additionally, in such way the fire of marksmen, the mines and the improvised charges, and other ones, were avoided. Excellent cooperation of land forces with artillery and aviation and reconnaissance allowed for shelling the targets after a dozen of seconds from starting the firing. The intelligence, in opposite to the 2nd Lebanon war, contributed largely to the success of the IDF as the complete intelligence data were updated almost in real time. Hence, it was so easy to eliminate the leaders of Hamas, designate the targets, etc. Devices for tapping satellite and cellular phones conversations, and a developed human intelligence, played important role⁶⁹.

The Israel Defence Forces started the operation “Pillar of Defence” on 14 November, 2012. Destruction of rocket infrastructure of Gaza terroristic organisations and restoring the efficiency of Israel’s deterrence strategy were the most important objectives of military operations⁷⁰. In the first attacks Ahmed al-Jabari, who was one of the most important leaders of military fraction of Hamas, and was responsible for many terroristic operations and for the most of Hamas military actions conducted from the Gaza Zone against Israel during the last 10 years, was eliminated⁷¹.

⁵⁹ Ibidem, s. 49.

⁶⁰ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, *op. cit.*, s. 69-81.

⁶¹ *Z Izraela: operacja Filar Obrony*, <http://www.institutobywatelski.pl/11505/komentarze/z-izraela-operacja-filar-obrony>, [dostęp: 16.11.2012].

ciwko Izraelowi w ciągu poprzednich 10 lat⁶².

Strony konfliktu niewiele zyskały na operacji „Filar Obrony”, każda jednak ogłosiła swoje zwycięstwo. Hamas i społeczność palestyńska odniosła większe straty materialne niż Izrael. Premier Netanjahu także uznał się wygranym, jednak w rzeczywistości IDF naruszyło jedynie system dowodzenia i infrastrukturę palestyńskich organizacji paramilitarnych, wzmocniło za to poparcie dla Hamasu w Strefie Gazy⁶³.

W ciągu 8 dni trwania operacji „Filar Obrony” na Izrael uderzyło 845 rakiet, a średnia ataków wynosiła 105 rakiet dziennie. Według źródeł izraelskich blisko 500 antyrakiet Tamir Żelaznej Kopuły (ang. Iron Dome) zestrzeliło 421 palestyńskich pocisków, a skuteczność tego systemu wyniosła 80-90%⁶⁴.

Siły izraelskie zniszczyły ok. 140 tuneli służących przemytowi oraz przerzutowi bojowników, 26 fabryk broni, 19 punktów dowodzenia Hamasu, wyeliminowano też 30 wyższych rangą dowódców tej organizacji. W wyniku walk śmierć poniosło około 150 Palestyńczyków (120 bojowników) i 6 Izraelczyków (w tym 2 żołnierzy). Statystyki dotyczące rannych podają 900 Palestyńczyków i 240 Żydów⁶⁵.

The parties of the conflict gained a little at the operation “Pillar of Defence” but the both declared the victory. Hamas and Palestinian community had suffered greater material losses than Israel. Premier Netanyahu declared himself as the winner, but in reality the IDF had only slightly damaged the command system and infrastructure of Palestinian paramilitary organisations and also increased the support for Hamas in Gaza Zone⁷².

Within 8 days of operation “Pillar of Defence” Israel was hit by 845 rockets, and the mean number of rocket per day was 105. According to Israeli sources nearly 500 antimissiles Tamir from the Iron Dome downed 421 Palestinian missiles, and the efficiency of that system was 80-90%⁷³.

The Israeli forces destroyed ca. 140 tunnels used for smuggling and passing ways for fighters, 26 workshops for arms, 19 Hamas command positions, and moreover eliminated 30 high rank commanders of that organisation. In effect of the fights there was ca. 150 fatalities on Palestinian side (120 fighters) and 6 on Israeli (including 2 soldiers). Statistics for injured say about 900 Palestinians and 240 Jews⁷⁴.

Israel was successful in military aspect

⁶⁸ Ibidem, p. 49.

⁶⁹ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, *op. cit.*, p. 69-81.

⁷⁰ *From Israel: Operation Defensive Pillar*, <http://www.institutobywatelski.pl/11505/komentarze/z-izraela-operacja-filar-obrony>, [access: 16.11.2012].

⁷¹ Israel Embassy in Warsaw, *Operation Defensive Pillar*, <http://embassies.gov.il/warsaw/newsAndEvents/Pages/2012-11/Filar-obrony-chronienie-cywilow.aspx>, [access: 20.11.2012].

⁶² Ambasada Izraela w Warszawie, *Operacja Filar Obrony*, <http://embassies.gov.il/warsaw/newsAndEvents/Pages/2012-11/Filar-obrony-chronienie-cywilow.aspx>, [dostęp: 20.11.2012].

⁶³ *Zawieszenie ognia w Strefie Gazy. Podsumowanie “Filaru obrony”*, <http://www.politykaglobalna.pl/2012/11/zawieszenie-ognia-w-strefie-gazy-podsumowanie-filaru-obrony/>, [dostęp: 23.11.2012].

⁶⁴ M.A Piotrowski, *Izraelski system obrony antybalistycznej i przeciwrakietowej – architektura i doświadczenia operacyjne*, Biuletyn PISM nr 13, 11.02.2013, s. 1.

⁶⁵ *Żelazna Kopuła. Skuteczność operacyjna i strategiczne konsekwencje*, http://www.mojeopinie.pl/zelazna_kopula_skuteczność_operacyjna_i_strategiczne_konsekwencje, [dostęp: 11.12.2012]; *10 lat Żelaznej Kopuły w boju*, <https://defence24.pl/10-lat-zelaznej-kopuly-w-boju-foto>, [dostęp: 07.04.2021].

Izrael triumfował pod względem militarnym, za to kwestie polityczne były bardziej złożone. Hamas otrzymał duże wsparcie zewnętrzne z Egiptu i Iranu, co było bardzo niebezpieczne dla Izraela⁶⁶. Natomiast państwo izraelskie potępiono za bezprecedensowe atakowanie cywilów i celów niewojskowych, zbrodnie wojenne i nadmierne użycie siły⁶⁷.

whereas political questions were a bit more complicated. Hamas received a great external support from Iran and Egypt what was very dangerous for Israel⁷⁵. The Israeli state was condemned by unprecedented attacks against civilians and nonmilitary targets, war crimes and excessive use of force⁷⁶.

Fot. 3. Wyrzutnia systemu przeciwlotniczego Żelazna Kopuła
Photo 3. Launcher of air defence system Iron Dome

Źródło / Courtesy of: Rafael, <https://www.rafael-usa.com/programs/iron-dome/>, [dostęp:04.04.2022].

⁷² *Ceasefire in the Gaza Zone. Summary of "Defensive Pillar"*,

<http://www.politykaglobalna.pl/2012/11/zawieszenie-ognia-w-strefie-gazy-podsumowanie-filaru-obrony/>, [dostęp: 23.11.2012].

⁷³ M.A Piotrowski, *Israeli Antibalistic and Antimissile System – Configuration and operational Experience*, Bulletin PISM nr 13, 11.02.2013, p. 1.

⁷⁴ *Iron Dome. Operational Efficiency and Strategic Consequences*,

http://www.mojeopinie.pl/zelazna_kopula_skuteczność_operacyjna_i_strategiczne_konsekwencje, [access: 11.12.2012]; *10 Years of the Iron Dome Operation*, <https://defence24.pl/10-lat-zelaznej-kopuly-w-boju-foto>, [access: 07.04.2021].

⁶⁶ *Izraelskie media: w Gazie nikt nie zwyciężył*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,8311,title,Izraelskie-media-w-Gazie-nikt-nie-zwyciezyl,wid,15119054,wiadomosc.html>, [dostęp: 18.12.2012].

⁶⁷ *Płynny Ołów 2.0*, <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1532683,2,plynny-olow-20.read> [dostęp: 19.11.2014].

⁷⁵ *Israeli media: No One Won in the Gaza*, <http://wiadomosci.wp.pl/kat,8311,title,Izraelskie-media-w-Gazie-nikt-nie-zwyciezyl,wid,15119054,wiadomosc.html>, [access: 18.12.2012].

⁷⁶ *Cast Lead 2.0*, <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/swiat/1532683,2,plynny-olow-20.read> [access: 19.11.2014].

W dniu 7 lipca 2014 r. rozpoczęła się kolejna operacja wojskowa IDF o kryptonimie „Ochronny Brzeg” (ang. Protective Edge). Najcięższe i najbardziej dotkliwe dla strony palestyńskiej walki w Strefie Gazy były w nocy z 15 na 16 lipca. Organizacje humanitarne podają, że do tego czasu naliczono 214 palestyńskich ofiar śmiertelnych, z których co najmniej 77% stanowiły osoby cywilne⁷⁷.

IDF rozpoczął operację lądową 17 lipca 2014 r., po wielu dniach nieustającego ostrzału raketowego i prób podejmowanych przez Hamas, aby przeniknąć do Izraela, wykorzystując tunele. Celem operacji było zniszczenie infrastruktury Hamasu, składowisk rakiet i tuneli, których nie można było zniszczyć atakami z powietrza⁷⁸. Wykorzystywano je głównie do przemytu broni, przemieszczania skrytego pododdziałów, zasadzek na siły IDF. Do 4 sierpnia IDF poniosły znaczne straty - liczba ofiar śmiertelnych wyniosła 63 żołnierzy oraz 3 osoby cywilne⁷⁹. Nastąpił gwałtowny wzrost palestyńskich ofiar śmiertelnych (osiem razy większy niż przed inwazją lądową). 85% ofiar stanowiły osoby cywilne, w tym duża część dzieci i kobiety.

Od 5 do 19 sierpnia kilka razy zawieszano ogień celem udzielenia pomocy humanitarnej ofiarom ataków. 18 sierpnia 2014 r. agencja bezpieczeństwa *Szin Bet* poinformowała, że w ciągu ostatnich dwóch miesięcy przeprowadziła szeroką operację na Zachodnim Brzegu, w trakcie której aresztowano 93 bojowników *Hamasu*. Rozbito komórki, które były kierowane przez główną kwaterę tej organizacji w Turcji⁸⁰.

Według ONZ w ostatnich dniach ofensywy wojskowej można było zaobserwować

Next military operation of IDF coded “Protective Edge” was launched on 7 July, 2014. The heaviest and most difficult fights in Gaza Zone for the Palestinian side were in the night of 15/16 July. Humanitarian organisations claim that to the present time 214 Palestinian fatalities were confirmed and among them at least 77% were civilians⁸⁴.

IDF started the land operation on 17 July, 2014 after many days of permanent rocket shelling and efforts of Hamas to penetrate into Israel through the tunnels. The operation was aimed to destroy infrastructure of Hamas, depots of rockets, and the tunnels which could not be damaged by the air raids⁸⁵. They were mainly used for smuggling the arms, and covert displacement of subunits, and setting the ambushes on the IDF. The IDF suffered significant losses to 04 August – the number of fatalities was 63 soldiers and 3 civilians⁸⁶. There was a surge of Palestinian fatalities (eight times greater than before the land invasion) and 85% of victims were civilians including significant part of children and women.

Between 5 and 19 August some periods of ceasefire were announced to bring a humanitarian help for victims of attacks. Security agency *Szin Bet* announced on 18 August, 2014 that within two last months a wide operation was carried out in the Western Bank where 93 Hamas fighters were arrested. The groups which were controlled by the main headquarter in Turkey were liquidated⁸⁷.

According to the UN in the last days of the offensive some new methods of

⁷⁷ FIDH, *Trapped and Punished: The Gaza Civilian Population under Operation Protective Edge*, 03.2015., s. 10.

⁷⁸ *Operation Protective Edge: July-August 2014*, http://www.adl.org/israel-international/israel-middle-east/content/AG/operation-protective-edge.html#.VSo5YPmsV_Q, [dostęp: 01.08.2014].

⁷⁹ OCHA, *Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency Situation Report*, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitreps_05_08_2014.pdf, [dostęp: 5.07.2014].

⁸⁰ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, op. cit., s. 88-92.

nowe sposoby walki, mające na celu bombardowanie wysokich, wielopiętrowych, zamieszkałych przez setki ludzi budynków⁸¹. Palestyńskie bojówki wystrzeliły prawie 5 tys. rakiet i 1,7 tys. pocisków moździerzowych⁸². Według izraelskich danych większa część z nich została przechwycona przez system przeciwlotniczy Żelazna Kopuła (fot. 3).

26 sierpnia Izrael i Hamas (i inne ugrupowania w Gazie) zgodziły się na długoterminowe zawieszenie broni⁸³. Izrael przystał także na otwarcie przejść granicznych w celu ułatwienia przepływu pomocy humanitarnej.

5. Konflikty zbrojne w Syrii po 2011r. i ich wpływ na działania bojowe

Wojna domowa w Syrii rozpoczęła się powstaniem ludności w marcu 2011 r.⁹¹. Dwa lata później państwo to podzielone było już na kilka części, a reżym Bashara Assada nie kontrolował większości terytorium. Północna

fighting could be observed and they targeted high multistorey buildings inhabited by hundreds of people⁸⁸. Palestinian fighters fired almost 5 thousand rockets and 1.7 thousand mortar projectiles⁸⁹. According to Israeli data most of them were intercepted by the air defence system Iron Dome (Photo 3).

Hamas (and other groups in Gaza) agreed about long term ceasefire on 26 August⁹⁰. Israel also opened the border crosses to facilitate the flow of humanitarian help.

5. Influence of Armed Conflicts in Syria after 2011 on Combat Operations

Civil war in Syria started at the uprising of people in March, 2011¹⁰¹. Two years later the country was divided into few parts and the Bashar Assad regime did not control the most of territory. The Northern and Eastern

⁸⁴ FIDH, *Trapped and Punished: The Gaza Civilian Population under Operation Protective Edge*, 03.2015., s. 10.

⁸⁵ *Operation Protective Edge: July-August 2014*, http://www.adl.org/israel-international/israel-middle-east/content/AG/operation-protective-edge.html#.VSo5YPmsV_Q, [access: 01.08.2014].

⁸⁶ OCHA, *Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency Situation Report*, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_05_08_2014.pdf, [access: 5.07.2014].

⁸⁷ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, op. cit., p. 88-92.

⁸¹ OCHA, *Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency Situation Report*, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_25_08_2014.pdf, [dostęp: 25.08.2014].

⁸² International Federation for Human Rights, *Trapped and Punished: The Gaza Civilian Population under Operation Protective Edge*, https://www.fidh.org/IMG/pdf/report_gaza_fidh_march_2015.pdf, FIDH 2014, [dostęp: 01.12.2021].

⁸³ *Operation Protective Edge: July-August 2014*, http://www.adl.org/israel-international/israel-middle-east/content/AG/operation-protective-edge.html#.VSo5YPmsV_Q, [dostęp: 08.2016].

⁸⁸ OCHA, *Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency Situation Report*, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_25_08_2014.pdf, [access: 25.08.2014].

⁸⁹ International Federation for Human Rights, *Trapped and Punished: The Gaza Civilian Population under Operation Protective Edge*, https://www.fidh.org/IMG/pdf/report_gaza_fidh_march_2015.pdf, FIDH 2014, [access: 01.12.2021].

⁹⁰ *Operation Protective Edge: July-August 2014*, http://www.adl.org/israel-international/israel-middle-east/content/AG/operation-protective-edge.html#.VSo5YPmsV_Q, [access: 08.2016].

⁹¹ R. Frister, *Syryjska niemoc*, <http://www.polityka.pl/swiat/komentarze/1515370,1,krew-ideologia-i-pragmatyzm.read?backTo=http://www.polityka.pl/swiat/analizy/1516834,1,syryjska-niemoc.read#ixzz1W9XrwBZT>, [dostęp 9.11.2018].

Middle East unrest: Three killed at protest in Syria, BBC News. 18 March 2011, [dostęp 10.12.2018].

¹⁰¹ R. Frister, *Syrian Inability*, <http://www.polityka.pl/swiat/komentarze/1515370,1,krew-ideologia-i-pragmatyzm.read?backTo=http://www.polityka.pl/swiat/analizy/1516834,1,syryjska-niemoc.read#ixzz1W9XrwBZT>, [access 9.11.2018].

Middle East unrest: Three killed at protest in Syria, BBC News. 18 March 2011, [access 10.12.2018].

i wschodnia część tego kraju oraz niewielkie obszary przy południowych granicach opanowały oddziały rebelianckie, przy granicy z Irakiem pojawiły się grupy tzw. Państwa Islamskiego (PI, IS), kilka niedużych obszarów przy północnej granicy kontrolowali Kurdowie.

Armia PI stanowiła dobrze zorganizowaną oraz dowodzoną strukturę, posiadającą odpowiednie siły i środki by zrealizować postawione przed nią cele budowy nowego kalifatu. Na podbitym obszarze rebelianci wprowadzali rządy, w ramach których dokonywano masowych egzekucji, wymuszając pełne posłuszeństwo ze strony lokalnej ludności. Dopuszczano się także czystek na tle etnicznym i religijnym, zastraszając potencjalnych przeciwników. Władze kalifatu organizowały od 2014 r. regularny pobór do oddziałów wojskowych. Przymusowemu wcieleniu podlegali sunniccy mężczyźni w wieku 15-40 lat⁹².

Bojownicy Państwa Islamskiego cechowali się wysokim morale, poświęceniem i zaangażowaniem w walce. Siły zbrojne PI zawdzięczały skuteczność brawurowej taktyce działania, wykorzystującej do maksimum elastyczność operacyjną własnych oddziałów oraz ich wysokie morale, wsparte dużą swobodą działania dowódców i ich dążeniem do wykazania się w walce. Dużą rolę w sukcesie PI odgrywały także umiejętnie stosowane elementy profesjonalnych działań z zakresu wojny psychologicznej (terroryzowanie odbiorców brutalnym przekazem medialnym) i propaganda, zwłaszcza w mediach społecznościowych⁹³.

W wymiarze czysto militarnym, działania Państwa Islamskiego polegają na błyskawicznym atakowaniu pozycji przeciwnika wysoko mobilnymi oddziałami w sile kompanii lub ba-

part of the country and some small areas at southern borders were seized by rebellion troops, and at the Iraq border the groups of the Islamic State (IS) were present, and additionally some few enclaves at Northern border were controlled by Kurds.

The army of the IS was a well organised and commanded structure with relevant forces and assets for completing the objectives of building a new califate. The rebels set the governments on the conquered territories which organised mass executions to enforce the full submission of local population. Ethnic and religious cleansings were also organised to threaten potential adversaries. Califate authorities had organised a regular conscription to military service since 2014. The Sunni men of 15-40 age were forcibly incorporated into the army¹⁰².

The fighters of the Islamic State represented high morale, sacrifice and engagement in the fight. The armed forces of the IS were efficient due to a brave tactics of operation which used to a maximal degree the elasticity of operation of own troops, and their high morale, supported by a high independence of commanders and their pursuit of proving their skills in the battle. A skilful use of elements of professional actions of psychological warfare also played a great role in success of the IS (terrorisation of recipients by brutal medial information) and propaganda, especially in social media¹⁰³.

In purely military aspects, the operations of the Islamic State were based on attacking the enemy positions by highly mobile units in the force of a company or battalion. The units of IS improved the use of an original

⁹² T. Otłowski, *Wojna z Kalifatem: Armia Państwa Islamskiego*, <http://geopolityka.org/analizy/tomasz-otlowski-wojna-z-kalifatem-armia-panstwa-islamskiego>, [dostęp: 01.12.2020].

⁹³ A. Wejkszner, *Państwo islamskie. Narodziny nowego Kalifatu?*, Warszawa 2016, s. 172.

¹⁰² T. Otłowski, *Wojna z Kalifatem: Armia Państwa Islamskiego*, <http://geopolityka.org/analizy/tomasz-otlowski-wojna-z-kalifatem-armia-panstwa-islamskiego>, [dostęp: 01.12.2020].

¹⁰³ A. Wejkszner, *Islamic State. Rise of a New Caliphate?*, Warszawa 2016, s. 172.

talionu. Jednostki IS udoskonaliły wykorzystanie oryginalnej taktyki działań szturmowych przeciwko umocnionym pozycjom, takim jak bazy wojskowe czy ufortyfikowane obiekty. Opracowana wcześniej przez Al-Kaidę taktyka polegała na połączeniu zamachów samobójczych z klasycznymi działaniami zbrojnymi. Akcję zwykle zaczynał atak zamachowców-samobójców, używających samochodów ciężarowych lub vanów wypełnionych materiałami wybuchowymi (VBIED)⁹⁴. Przez wyrwy w umocnieniach podążali bojownicy-samobójcy z indywidualnymi ładunkami – tzw. pasami szachida, których celem było zadanie obrońcom jak największych strat. Za samobójcami uderzały z kolei oddziały szturmowe, celem całkowitego opanowania atakowanego obiektu. Metody te okazały się być bardzo skuteczne, także na innych obszarach. Zastosowano je w 2013 r. podczas ataku na polską bazę wojskową Ghazni w Afganistanie⁹⁵, jednak nie doszło do opanowania tego obiektu.

Taktyka działania PI stanowi syntezę do-tychczasowego dorobku islamskich terrorystów i klasycznych reguł sztuki wojennej. Stworzono niezwykle skuteczne techniki i środki działania, zapewniające sukcesy taktyczne siłom Kalifatu. Podstawą taktyki wojsk IS była wysoka mobilność grup bojowych, używających tzw. „technicalsów” – czyli cywilnych pojazdów typu pick-up, SUV-ów, ciężarówek (w tym cystern z zapasem paliwa), zmodyfikowanych odpowiednio do celów wojskowych. Używano zdobytych w walce z siłami rządowymi pojazdów stricte wojskowych, jak czołgi, samochody HUMVEE, czy transportery opancerzone. „Technicals” używane są w każdym asymetrycznym konflikcie w Afryce i na Bliskim

assault tactics against enforced positions such as the military bases, or fortified objects. The tactics was developed earlier by Al-Kaida and combined the suicide attacks with classical military operations. The operation was usually initiated by an attack of suicides using the trucks or vans filled with explosive material (VBIED)¹⁰⁴. The breaks in the enforcements were followed by the fighters-suicides with individual charges – the so called Shahid’s belts – to inflict possibly high losses among the defenders. The suicides were followed in the next phase by the assault troops to get complete control of the attacked object. These methods have proved to be very efficient also in other regions. They were used in 2013 to attack the Polish military base in Ghazni in Afghanistan¹⁰⁵, but the object was not taken.

The IS operational tactics is a synthesis of former practice of Islamic terrorists and classical principles of warfare art. The highly efficient techniques and methods of operation were developed to provide successes for Caliphate forces. The tactics of IS troops was based on a high mobility of combat groups using the so called „technicals”, i.e. civilian vehicles such as pick-ups, SUVs, and trucks (including tankers with stored fuel) which were suitably modified for military purposes. Original military vehicles such as tanks, HUMVEE vehicles, or armoured transporters were captured at fights against government forces. „Technicals” have been used in every asymmetrical conflict in Africa and in the Middle East for at least a quarter of century. They represent a great firepower especially when operate

⁹⁴ VBIED - Vehicle Born Improvised Explosive Device. Obecność osoby w pojeździe i detonacja jest znana jako samobójstwo. Tamże, s. 173.

⁹⁵ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, op. cit., s. 107-119.

¹⁰⁴ VBIED - Vehicle Born Improvised Explosive Device. Presence of a person in the vehicle and detonation is known as suicide, There, p. 173.

¹⁰⁵ R. Chrupek, P. Lotarski, Ł. Olszowy, op. cit., p. 107-119.

Wschodzie, od co najmniej ćwierćwiecza. Dysponują one dużą siłą ognia, zwłaszcza działając w grupach po kilkadziesiąt sztuk. Wyposażone są w różnorodne uzbrojenie: ciężkie karabiny maszynowe, działa bezodrzutowe, moździerze i zestawy przeciwlotnicze (np. pozyskane z samobieżnych zestawów przeciwlotniczych ZSU-23-2/4). Wykorzystywano także zdemontowane ze śmigłowców bojowych wyrzutnie niekierowanych pocisków rakietowych⁹⁶.

Nie potwierdziły się pogłoski o posiadaniu przez IS broni biologicznej, radiologicznej, czy paliwa nuklearnego. Potwierdzono za to posiadanie broni chemicznej, w postaci gazu musztardowego zdobytego w Libii. Prawdopodobnie został on użyty w niewielkiej skali przeciwko Kurdom i ludności cywilnej w Iraku⁹⁷.

W walce w Syrii przeciwko IS i innym ugrupowaniom sunnickim strona rządowa uciekała się do różnorodnych środków walki. Działania zbrojne prowadzono klasycznymi systemami uzbrojenia, wykorzystywanymi przez obie strony konfliktu. Na szerszą skalę wykorzystywano lotnictwo wojskowe (zarówno USA i sojuszników oraz Rosji), wspierające działania syryjskich oraz kurdyjskich sił lądowych. Ważną rolę odgrywała także marynarka wojenna, będąca zarówno znaczącym elementem sił uderzeniowych, jak zabezpieczenia działań (transport środków walki, żołnierzy). Dużego znaczenia nabrało użycie wojsk specjalnych, wykonujących operacje wsparcia wojsk lądowych, naprowadzania lotnictwa, czy eliminowania ważnych celów.

in groups consisting of a few dozen of vehicles. They are equipped with different arms: heavy machineguns, recoilless guns, mortars and anti-aircraft systems (e.g. originating from the self-propelled anti-aircraft systems ZSU-23-2/4). Moreover, the launchers of unguided rocket projectiles disassembled from the combat helicopters were also used¹⁰⁶.

The rumours about possessing by the IS of biological, radiological or nuclear fuel were not confirmed. The possession of the chemical weapons was anyway confirmed in the form of the mustard gas which was captured in Libya. It was probably used in a small amount against Kurds and civilians in Iraq¹⁰⁷.

The government forces fighting against the IS and other Sunni groups used different methods. Military operations were carried out by using classical weapon systems which were used by both sides of the conflict. The air forces were used in greater degree (both by the US and allies, and Russia) to support operations of Syrian or Kurds forces. The Navy has also played an important role as a significant component of striking forces and logistics (transport of combat assets, soldiers). The use of special forces was a significant factor as they supported the operations of land forces, indicated targets for planes, or eliminated the important targets.

The Russian forces have been supporting the Syrian troops since 2015 and testing

⁹⁶ T. Otłowski, *Strategia i taktyka działań zbrojnych Państwa Islamskiego*, <http://bliskiwschod.pl/2016/07/strategia-i-taktyka-dzialan-zbrojnych-panstwa-islamskiego/>, [dostęp: 08.12.2021].

⁹⁷ A. Wejkszner, op. cit., s.199-203; T. Kubaczyk, *Broń chemiczna i biologiczna we współczesnym świecie*, Warszawa 2016, s. 31.

¹⁰⁶ T. Otłowski, *Strategy and Tactics of Armed Operations of the Islamic State*, <http://bliskiwschod.pl/2016/07/strategia-i-taktyka-dzialan-zbrojnych-panstwa-islamskiego/>, [access: 08.12.2021].

¹⁰⁷ A. Wejkszner, op. cit., p.199-203; T. Kubaczyk, *Chemical and Biological Weapons in Present World*, Warsaw 2016, p. 31.

Siły rosyjskie od 2015 r., w ramach wsparcia wojsk syryjskich testują nowe rodzaje samolotów, śmigłowców bojowych, okrętów, rakiet dalekiego zasięgu, bezpilotowych środków latających. Konflikt ten okazał się doskonałą okazją do promocji uzbrojenia. Rosyjski sprzęt wojskowy uznano za wysokiej jakości przy akceptowalnej cenie, stąd zainteresowanie wielu państw czołgami T-90, zestawami przeciwlotniczymi, raketami woda-ziemia, śmigłowcami bojowymi i samolotami uderzeniowymi⁹⁸.

Oprócz konwencjonalnych środków bojowych, jak czołgi, lotnictwo, artyleria stosowano także broń chemiczną oraz bomby „beczkowe”. Międzynarodowa komisja śledcza potwierdziła użycie broni chemicznej przez rządowe siły syryjskie w marcu 2017 r. Przeprowadzono wówczas co najmniej trzy ataki wykonane przez lotnictwo wojskowe, używając w nich ładunki zawierające sarin oraz chlor. Broń chemiczna znajdowała się bombach lotniczych oraz improwizowanych ładunkach chemicznych umieszczonych w beczkach⁹⁹.

Do największych ataków chemicznych należał atak raketowy przeprowadzony 21 sierpnia 2013 w Ghucie, blisko Damaszku, na obszary zamieszkałe przez sunnitów. Szacunkowo zginęło wówczas od 355 do 1821 osób. Atak ten przypisano wojskom rządu syryjskiego¹⁰⁰.

Wnioski

Działania państwa izraelskiego podczas wojen 1956 i 1967 r. miały typowo agresyw-

new types of planes, combat helicopters, ships, far range rockets, and unmanned aerial vehicles. The conflict proved to be an excellent occasion for arms promotion. The Russian military equipment was acknowledged to be of a high quality at acceptable price, and hence many countries had been interested in tanks T-90, anti-aircraft systems, sea-land rockets, combat helicopters and striking planes¹⁰⁸.

Despite conventional combat assets such as tanks, aviation, and artillery the chemical weapons and barrel bombs were used, as well. International investigating commission had confirmed the use of chemical weapon by the Syrian government forces in March 2017. At that time at least three attacks were executed by the air forces using the charges containing sarin and chlorine. The chemical weapon was in plane bombs and in improvised chemical charges placed in barrels¹⁰⁹.

The greatest chemical attack had place on 21 August, 2013 in Ghuta near Damascus against areas inhabited by the Sunnis. It was estimated that the fatalities were between 355 to 1821 persons. The Syrian government troops were blamed for the attack¹¹⁰.

Conclusions

Operations of the Israelian state in wars of 1956 and 1967 had a typical ag-

⁹⁸ M. Dąbrowski, *Wojna przyszłości. Ewolucja pola walki a współczesne konflikty*, <https://www.defence24.pl/wojna-przyszlosci-ewolucja-pola-walki-a-wspolczesne-konflikty-analiza>, [dostęp: 11.12.2021].

⁹⁹ J. Raubo, *Władze w Syrii odpowiedzialne za ataki chemiczne*, <https://www.defence24.pl/wladze-w-syrii-odpowiedzialne-za-ataki-chemiczne>, [dostęp: 11.12.2021].

¹⁰⁰ T. Kubaczyk, op. cit., s. 31.

¹⁰⁸ M. Dąbrowski, *The War of the Future. Evolution of the Battlefield and Contemporary Conflicts*, <https://www.defence24.pl/wojna-przyszlosci-ewolucja-pola-walki-a-wspolczesne-konflikty-analiza> [access: 11.12.2021].

¹⁰⁹ J. Raubo, *Syrian Authorities Responsible for Chemical Attacks*, <https://www.defence24.pl/wladze-w-syrii-odpowiedzialne-za-ataki-chemiczne>, [access: 11.12.2021].

¹¹⁰ T. Kubaczyk, op. cit., p. 31.

ny charakter. Walki prowadzono w sposób konwencjonalny, wykorzystując lotnictwo, wojska pancerne i zmechanizowane, wspierane użyciem wojsk powietrznodesantowych. Armia izraelska wykazała się skutecznością podczas zdecydowanych operacji w wojnie 1956 r., docierając do Kanału Sueskiego w ciągu jednego dnia walki, czy też niszcząc większość lotnictwa państw arabskich w ciągu kilku godzin w wojnie 1967 r. Stronę arabską cechował brak koordynacji działań wojsk, co umożliwiło armii izraelskiej rozbijanie kolejno wojsk poszczególnych państw.

Dominowały działania oparte o manewr, próby zaskoczenia przeciwnika co do kierunku i rozmachu działania. W wojnie Jom Kippur prowadzono podobne działania, jednakże doszło do bitew pancernych dużych zgrupowań czołgów wzorem II wojny światowej. Strona arabska szeroko wykorzystwała przeciwpancerne pociski kierowane, nowoczesne systemy przeciwlotnicze, których zniszczenie było możliwe przy użyciu sił specjalnych i uderzeń wojsk lądowych, szczególnie na froncie północnym. W 1973 r. armia egipsko-syryjska uzyskała strategiczne zaskoczenie, co do czasu i skali ataku. Istniało także zagrożenie użycia broni jądrowej, rozważane przez rząd Goldy Meir.

Armia izraelska po wojnie w 2006 r. w Libanie zmieniła strategię prowadzenia działań zbrojnych: udoskonalono system szkolenia i dowodzenia wojsk lądowych, wprowadzono nowe rodzaje broni, m.in. opracowano skuteczny system zwalczania pocisków Żelazna Kopuła, masowo używano BSL. Znacznie zwiększył się także zasięg rakiet Hamasu, z kilkunastu kilometrów do 150, obejmując większość terytorium Izraela.

Konflikty zbrojne, jakie rozegrały się w Strefie Gazy kosztowały życie tysięcy ludzi. Duże kontrowersje budzą operacje „Płynny Ołów” oraz „Ochronny Brzeg” ze względu na

gressywny charakter. The fights were conducted in a conventional way using aviation, armoured and mechanised troops supported by the landing forces. The Israeli army was efficient at decisive operations of war in 1956 by reaching the Suez Canal within one day, or in 1967 by destruction of a prevailing part of the Arabic countries aviation within a few hours. The Arabic side was characterised by the lack of coordination in military operations what made the Israeli army consecutively defeated the forces of particular countries.

Operation based on manoeuvres, and attempts of surprising the enemy regarding the direction and scale of operation were dominating ones. In Jom Kippur war the similar operations were conducted but the armoured battles took place with large formations of tanks like in the WWII. The Arabic side used widely the antitank guided missiles, modern anti-aircraft systems which could be eliminated by the use of special forces and strikes of land forces, especially in the Northern front. In 1973 the Egyptian-Syrian army got a strategic surprise regarding the time and scale of the attack. There was also a threat of using the nuclear weapon what was considered by Golda Meir's government.

The Israeli Army changed the strategy of military operations after the 2006 war in Lebanon: land forces command and training system was changed and new types of weapons were implemented, above all the efficient Iron Dome system was developed and the UAVs were largely used. The range of Hamas rockets was also increased fundamentally from a dozen to 150 km to cover most of Israel territory.

The military conflicts in Gaza Zone have taken the lives of thousands people. The operations “Cast Lead” and “Protec-

największą liczbę ofiar wśród osób cywilnych. Komentowano je m.in. oskarżając strony konfliktu o zbrodnie wojenne i ludobójstwo¹¹¹. Przedstawiciele i sympatycy Izraela wskazywali, że odpowiedzialność ponosi także Hamas, który nie tylko nakłaniał Palestyńczyków do wstrzymania się z ewakuacją, ale wręcz celowo używał ludności cywilnej, jako „żywych tarcz”. Podobnie cywilne budynki służyły do celów militarnych¹¹². Izrael w odpowiedzi na zarzuty odwoływał się do prawa do samoobrony przed atakami rakietowymi ze Strefy. Należy pokreślić, że IDF ponosił duże straty podczas krótkich operacji lądowych, co pokazało konieczność doskonalenia sposobów walki w terenie zurbanizowanym, jak też nieuchronność tych strat.

Podczas operacji IDF w 2014 r. użyto systemów obrony Trophy/Aspro-A¹¹³ zamontowanego na czołgach Merkava Mk IV. Podczas bojowego zastosowania wozów wyposażonych w ten system rezygnowano z ubezpieczenia pojazdów przez piechotę, ponieważ wystrzelwane ładunki niszczące atakujące pociski przeciwpancerne likwidowały również osoby znajdujące się na linii czołg-atakujący pocisk. Użycie systemu, a przede wszystkim jego skuteczność spowodowało zmianę taktyki Hamasu - sekcje przeciwpancerne bojowników zaczęły „polować” na lżejsze wozy bojowe. Wydaje się, że działania te przesądziły o konieczności instalacji aktywnej ochrony także na transporterach opancerzonych. Całkowicie zrezygnowano z używania w walce transporterów opartych o pod-

tive Edge” were controversial as they claimed the greatest number of civilian victims. There were comments saying about the war crimes and genocide¹¹⁴. Representatives and supporters of Israel have indicated that Hamas could also be blamed as it not only suggested the Palestinians not to leave, but even intentionally used the civilians as the “live shields”. Similarly, the civilian buildings were used to military purposes¹¹⁵. Israel responded to accusations by calling the right for self-defence against rocket attack from the Zone. It has to be stressed that the IDF suffered great losses at short land operations, what showed a need for improving the combat methods in urban areas, and the inevitability of losses.

At operation of the IDF in 2014 the defence systems Trophy/Aspro-A¹¹⁶ integrated in Merkava Mk IV tanks were used. During the combat use of vehicles equipped with the system they were not assisted by the infantrymen as the charges fired to destroy the attacking antitank missiles were also hitting the men being between the tank and the attacking missile. The use of the system and most of all, its efficiency changed the Hamas tactics and the antitank sections of fighters started to target the lighter combat vehicles. It seems that these operations decided about a necessity for installing the active defence systems on the armoured transporters. Transporters built on M-113 carriage were

¹¹¹ *Is Israel Committing a Genocide against the Palestinians of Gaza?*, www.juancole.com/2014/08/committing-genocide-palestinians.html, [dostęp: 02.08.2014].

¹¹² A. Guzowski, *Polityka Izraela wobec Strefy Gazy po 2005 r.*, Krakowskie Studia Międzynarodowe, t.11, nr 3, Kraków 2014, s. 140.

¹¹³ Army Guide, <http://www.army-guide.com/eng/product2718.html>, [dostęp: 19.11.2016].

¹¹⁴ *Is Israel Committing a Genocide against the Palestinians of Gaza?*, www.juancole.com/2014/08/committing-genocide-palestinians.html, [access: 02.08.2014].

¹¹⁵ A. Guzowski, *Israel's Policy against the Gaza Zone after 2005*, Krakow's International Studies, vol.11, nr 3, Krakow 2014, p. 140.

¹¹⁶ Army Guide, <http://www.army-guide.com/eng/product2718.html>, [access: 19.11.2016].

wozie M-113, które były niezdolne do ochrony żołnierzy przed ogniem środków przeciwpancernych. W walce w terenie zurbanizowanym używano ciężkich transporterów opancerzonych TO Namer i Achzarit, które z kolei nie posiadały armat i przeciwpancernych pocisków kierowanych.

Odnosząc się do wojny w Syrii, należy pokreślić, że siły zbrojne reżymu posiadały na początku konfliktu przytłaczającą przewagę nad rebeliantami. Uzbrojone były w broń pancerną, lotnictwo, artylerię czy rakiety ziemia-ziemia, czym nie dysponowali rebelianci (do czasu jej zdobycia w walkach). Wojska rządowe wyposażone były także w ważny środek walki, jakim była broń chemiczna. Właśnie dzięki jej posiadaniu opóźniano interwencję zewnętrzną.

Armia PI stosowała kombinowane taktyki walki zbrojnej (hybrydowe), stosując konwencjonalne działania zbrojne, metody walki partyzanckiej i akcje o charakterze terrorystycznym. Istotnym elementem w działaniach zbrojnych okazało się wysokie morale, cechujące bojowników Hezbollah i ISIS. Poświęcenie własnego życia w walce z wrogiem robiło na przeciwnikach wielkie wrażenie, dezorganizowało obronę i pozwalało osiągać błyskawiczne sukcesy w walce.

We wszystkich operacjach lotnictwo odegrało ważną rolę w zwalczaniu sił państw arabskich, Hamasu, Hezbollahu czy PI. Nieoceniony okazał się system Żelazna Kopuła, który znacznie rozbudowany i udoskonalony przechwytywał większość rakiet i pocisków ze Strefy Gazy. Z tego też względu wiele państw i organizacji zbiorowego bezpieczeństwa zabiega o tworzenie i rozbudowę możliwie skutecznych systemów ochrony przeciwlotniczej i antyrakietowej.

completely withdrawn as they did not provide any protection of soldiers against antitank assets. Heavy transporters TO Namer and Achzarit were used at fights in urban area which on the other hand were not equipped with guns and antitank guided missiles.

Referring to the war in Syria it has to be stressed that the regime armed forces had an overwhelming advantage over the rebels at the beginning of war. They were armed with the armoured weapons, aviation, artillery, and ground-to-ground rockets what rebels were missing (until they captured it in the fights). The government troops were also equipped with the important combat asset such as the chemical weapons. Due to possessing it the external intervention was delayed.

The IS army used combined tactics of fighting (hybrid) in forms of conventional military operations, and guerrilla warfare, and terroristic actions. High morale of Hezbollah and ISIS fighters proved to be a significant element of military operations. Devotion of own life at fighting the enemy had great effects on it, and caused disorder in the defence, and allowed for achieving successes straight away in the fight.

The aviation played an important role in all operations against the Arabic countries forces, Hamas, Hezbollah, and the IS. The upgraded Iron Dome system proved to be invaluable at interception of the most of rocket and missiles from Gaza Zone. For this reason, many countries and organisations of common security are interested in creation and development of possibly efficient systems of anti-aircraft and anti-missile defence.

Literatura / Literature

Dokumenty publikowane / *Published documents:*

- [1] OCHA, *Occupied Palestinian Territory: Gaza Emergency Situation Report*, http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_sitrep_05_08_2014.pdf.
- [2] *Regulamin działań wojsk lądowych*, 16.5.0, DWLąd., Wewn. 115/2008.
- [3] *Rezolucja S/RES/119 z dn. 31.10.1956*, Department of Public Information, United Nations.

Dokumenty niepublikowane / *Unpublished documents:*

- [1] Biuletyn informacyjny Nr 5[17], *Działania wojenne w Egipcie 29.10-6.11.1956 r.*, Sztab Generalny-Zarząd II, Warszawa 1958.

Opracowania zwarte / *Concise proceedings:*

- [1] Bensimon D., Errera E., *Żydzi i Arabowie. Historia współczesnego Izraela*, Warszawa 2000.
- [2] *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Polityka - strategie - interwencje*, red. D. S. Kozerański, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2019.
- [3] Chojnowski A., Tomaszewski J., *Izrael*, Warszawa 2001.
- [4] Chrupek R., Lotarski P., Olszowy Ł., *Konflikty zbrojne na Bliskim Wschodzie w XXI w. - nowe tendencje i zagrożenia*, praca naukowo-badawcza, Akademia Sztuki Wojennej, Warszawa 2016.
- [5] Gelvin J.L., *Konflikt izraelsko-palestyński*, Kraków 2009.
- [6] Gilbert M., *The Routledge Atlas of the Arab-Israeli Conflict*, London 1996.
- [7] Guzowski A., *Polityka Izraela wobec Strefy Gazy po 2005 r.*, Krakowskie Studia Międzynarodowe, t.11, nr 3, Kraków 2014.
- [8] Harel A., Issacharoff A., Denoel Y., *Sekretne wojny Mossadu*, Warszawa 2013.
- [9] Jagiełło Z., Kajetanowicz J., *Wojska lądowe w wojnach lokalnych XX wieku*, Warszawa 2005.
- [10] Kozerański D. S., *Kontyngenty Wojska Polskiego w międzynarodowych operacjach pokojowych w latach 1973-1999. Konflikty - interwencje - bezpieczeństwo*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 2012.
- [11] Kubaczyk T., *Broń chemiczna i biologiczna we współczesnym świecie*, Warszawa 2016.
- [12] Kubiak K., *Pierwsza wojna bliskowschodnia 1947-1949. Studium polityczno-wojskowe*, Wrocław 2006.
- [13] Lindemann M., *Laboratory of Asymmetry: The 2006 Lebanon War and the Evolution of Iranian Ground Tactics*, *Military Review*; May/June 2010.
- [14] Lotarski P., *Polski Kontyngent Wojskowy [POLBATT] w Syrii w siłach pokojowych ONZ w latach 1993-2009*, Warszawa 2014.
- [15] *Military Conflicts in XX Century - Political and Military Aspects*, red. D.S. Kozerański, Warsaw 2010.

-
- [16] Mroczkowski K., *Płynny Ołów. Izraelska operacja wojskowa w Strefie Gazy 2008-2009*, Zabrze – Tarnowskie Góry 2014.
- [17] Ożarowski R., *Hezbollah w stosunkach międzynarodowych na Bliskim Wschodzie*, Gdańsk 2011.
- [18] Piotrowski M.A., *Izraelski system obrony antybalistycznej i przeciwrakietowej – architektura i doświadczenia operacyjne*, Biuletyn PISM nr 13, 11.02.2013.
- [19] Polak A., Joniak J., Paździorek P., *Współczesne konflikty zbrojne jako instrument kształtowania pokoju*, Warszawa 2011.
- [20] *Polska w misjach i operacjach międzynarodowych poza granicami państwa. Polityka – Bezpieczeństwo – Doświadczenia*, red. D. S Kozerański, Wyd. WITU, Zielonka 2021.
- [21] Schulze K.E., *Konflikt arabsko-izraelski*, Warszawa 2010.
- [22] Shaughnessy Skaggs T.M., *The Czech-Egyptian arms deal of 1955: a turning point in Middle Eastern Cold War history*, Louisville 2012.
- [23] Wejkszner A., *Państwo islamskie. Narodziny nowego Kalifatu?*, Warszawa 2016.
- [24] Źródła internetowe:
- [25] <http://bliskiwschod.pl>
- [26] <http://embassies.gov>
- [27] <http://geopolityka.org>
- [28] <http://wiadomosci.wp.pl>
- [29] <http://www.adl.org>
- [30] <http://www.army-guide.com>
- [31] <http://www.institutobywatelski.pl>
- [32] <http://www.polityka.pl>
- [33] <http://www.politykaglobalna.pl>
- [34] <http://www.un.org>
- [35] <https://defence24.pl>
- [36] <https://www.cia.gov>
- [37] <https://www.jpost.com>
- [38] <https://www.reuters.com>
- [39] www.juancole.com

